

Georg Arnestad
Per Mangset

**KULTURSTATISTIKK – MED VEKT PÅ
NÆRINGSMESSIGE OG ØKONOMISKE
TILHØVE**

Notat nr 54
Norsk kulturråd 2003

Norsk kulturråd 2003

Norsk kulturråd - utgreiing
Arbeidsnotat nr 54
ISBN 82-7081-115-7
ISSN 0806-9700

Norsk kulturråd
Grev Wedels plass 1
0151 OSLO
Telefon 22 47 83 30
Telefaks 22 33 40 42
www.kulturrad.no
kultur@kulturrad.dep.no

Opplag: 500

Notatet er også tilgjengeleg i pdf-format på Norsk kulturråds heimeside
e-post: kultur@kulturrad.dep.no
www.kulturrad.no

Norsk kulturråds notatserie omfattar skrift som kan ha kulturforskings- og utgreiingsmessig interesse for Norsk kulturråd, for delar av norsk kultur- og samfunnsliv, og for forskarar og utgreiarar på kulturfeltet. Kulturrådet utgir i tillegg ein rapportserie. Notatserien skil seg frå rapportserien ved å vere meir førebels og ha eit meir avgrensa siktemål.

Notatserien blir redigert av utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd og blir gitt ut av Norsk kulturråd. Dei vurderingar og konklusjonar som kjem til uttrykk i notata, står for den einskilde forfattaren si eiga rekning og avspeglar ikkje nødvendigvis oppfatningane til Kulturrådet.

Føreord

Norsk kulturstatistikk har lenge vore eit forsømt område. Tidlegare initiativ til å gjere noko med dette har hatt liten verknad.

Våren 2002 kom det eit nytt initiativ, denne gongen frå Næringsdepartementet og Kultur- og kyrkjedepartementet i fellesskap. Dei vende seg då til utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd og bad seksjonen sjå nærmare på om det er mogleg å utvikle og eventuelt produsere ny statistikk kring næringsmessige og økonomiske sider ved kulturlivet.

Forskningsleiar Svein Bjørkås i utgreiingsseksjonen tok denne utfordringa, og vi vart spurde om å ta på oss arbeidet.

Vi sa ja til dette. Frå ulike posisjonar har vi begge to i mange år teke til orde for ein ny og betre kulturstatistikk. Arnestad har òg vore involvert i tidlegare utgreiingar på feltet.

Vi legg no fram ei utgreiing som kjem med nye forslag til utvikling og organisering av arbeidet med norsk kulturstatistikk. Hovudvekta er lagd på økonomiske og næringsmessige sider.

Eit utkast til utgreiing låg føre i mars. Fagdirektør Johan-Kristian Tønder i Statistisk sentralbyrå har lese gjennom dette utkastet. Han hadde ein del merknader og nyttige presiseringar. Dei fleste av desse har vi teke til følgje. Vi takkar Tønder for innspelet.

Vi takkar òg Norsk kulturråd for oppdraget. Vi vonar at dei fleste tilrådingane vil verte realiserte.

Sogndal/Bø i Telemark, 20.5.2003

Georg Arnestad

Per Mangset

INNHALD

FØREORD	3
1 BAKGRUNN OG OPPLEGG	5
2 STRUKTURENDRINGAR I KULTURLIVET	8
3 GENERELT OM NORSK KULTURSTATISTIKK	14
NOS kulturstatistikk	15
Kultur- og mediebruk	17
Organisering av arbeidet	20
4 KVA FINST AV NÆRINGSMESSIG OG ØKONOMISK STATISTIKK PÅ KULTUROMRÅDET?	22
5 DEI FIRE UTVALDE OMRÅDA	27
Scenekunst	28
Bøker og litteratur	31
Film og kino	34
Musikk	37
Kort oppsummering	39
6 OPPSUMMERING OG TILRÅDINGAR	42
Litteratur	46
Om forfattarane	51
Utgreiingar frå Norsk kulturråd	52

1

BAKGRUNN OG OPPLEGG

«Det er i Norge mye lettere å få vite noe om hvor mange svin som parrer seg enn hvor mange personer som er sysselsatt i kunstnerisk virksomhet». Med disse orda innleier forfattarane bolken om kulturstatistikk i Kulturårboka 94 (Blakstad og Arnestad 1994:145). Det vert vist til ei undersøking som Norsk kulturråd fekk utført i 1987 om situasjonen for norsk kulturstatistikk. Her kom det klart fram at dei som kan ha bruk for slik statistikk, er misnøgde med situasjonen. Nokre år seinare, i St.meld. nr. 61 (1991-92) «Kultur i tiden», vert det også fleire stader slått fast at det er for lite kulturstatistikk. «Norsk kulturstatistikk har lenge vært svak, både når det gjelder omfang og kvalitet», heiter det i meldinga (s. 73). Mellom anna treng styresmaktene meir statistikk ved planlegging og evaluering av kulturpolitikken. I 1995 konstaterer Statistisk sentralbyrå sjølv at «det produseres lite, løpende årlig kulturstatistikk i SSB. Dagens produksjon dekker ikke, på en tilfredsstillende måte, det økende behovet for statistikk om kultursektoren og kulturaktiviteter i samfunnet» (Nielsen 1995:2).

Det er no over 20 år sidan SSB slutta å produsere statistikk om talet på svin som parar seg. Uansett var det mogleg å få finansiert slik statistikk. Det har derimot fram til no ikkje vore mogleg å få finansiert statistikk over personar som er sysselsette i kunstnarleg verksemd. Det er nemleg ikkje SSB (aleine) som avgjer kva som skal vere innhaldet i den norske kulturstatistikken. Mesteparten av denne statistikken vert utført på oppdrag av og i samarbeid med andre. Største oppdragsgivar er Kulturdepartementet, som mellom anna finansierer produksjon og utgiving av den sentrale og årlege publikasjonen NOS Kulturstatistikk.

Korleis står det så til i dag – i 2003? Har det «økende behovet» for kulturstatistikk vorte tilfredsstilt? Materialiserer (struktur)endringane i kulturlivet seg i kulturstatistikken? Er det mogleg å produsere betre, meir omfattande og snøggare kulturstatistikk? Kven bør eventuelt gjere det? Og kven bør, vil eller skal betale for det? Kor mykje ressursar stiller Kulturdepartementet og andre kulturstyresmakter til rådvelde for produksjon og utvikling av ny kulturstatistikk?

Det er slike spørsmål som er hovudtemaet i det føreliggjande notatet. Notatet har sin konkrete bakgrunn i ein forespørsel til Norsk kulturråd frå Kultur- og kyrkjedepartementet og Næringsdepartementet, som i fellesskap bad utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd sjå nærmare på status for statistikk kring næringsmessige og økonomiske sider ved kulturbransjane. I bestillinga frå Kulturrådet til underteikna bad ein spesielt om vurdering av statistikken på områda

- scenekunst
- musikk
- film og kino
- bok og litteratur

Det var ønske om eit oversyn over kva som alt *finst* av nøkkeltal for dei nemnde bransjane, kva som *ikkje finst*, og kva som *burde finnast*. Kulturrådet ville òg at det skulle reflekterast kring:

1. kven som bør ha eventuelt ansvar for å *finansiere* ein utvida kultur-/næringsstatistikk
2. korleis Statistisk sentralbyrå kan *inkludere* dette i rapportane sine, og kor hyppige eventuelle oppdateringar bør vere

I opplegget av notatet har vi valt å ta utgangspunkt i den aukande graden av *differensiering* som er eit hovudtrekk ved utviklinga i kulturlivet dei seinare åra. I næringsmessig forstand er eit utslag av differensieringa at det tradisjonelle skiljet mellom kunst på den eine sida og den kommersielle kultur- eller opplevingsindustrien på den andre vert svekt (jf. Gripsrud 2002). Det vert òg stadig fleire «markedslike gråsoner» i det offentleg finansierte kulturlivet, samtidig som den «økonomifornektende tradisjon i kunstlivet» er i ferd med å endre seg (Bjørkås 2002b:21).

I ein slik samanheng er det rimeleg at talet på «entreprenørar» innanfor denne

sektoren veks. Differensieringa i kulturlivet gir seg næringsmessige utslag. Men korkje i den føreliggjande offisielle norske kulturstatistikken eller gjennom andre undersøkingar er dette dokumentert.

Innleiingsvis i notatet gir vi eit kort oversyn over strukturendringar i kulturlivet og illustrerer ved hjelp av lett tilgjengeleg statistikk nokre næringsmessige konsekvensar av desse endringane. Deretter ser vi på innhaldet i og opplegget av SSBs kulturstatistikk. Vi jamfører òg med andre land, særleg med Sverige, og drøftar det organisatoriske ansvaret for arbeidet. I det neste kapitlet gjer vi opp status for kva som finst av næringsmessig og økonomisk statistikk på kulturområdet både gjennom SSB-statistikken og gjennom ulike fou-arbeid.

Deretter ser vi nærmare på situasjonen for dei fire kulturområda som er nemnde innleiingsvis. I det siste kapitlet drøftar vi korleis arbeidet med ein mogleg utvida kultur- og næringsstatistikk bør organiserast og finansierast, og i kva grad det er mogleg og ønskjeleg å inkludere dette i SSBs offisielle norske kulturstatistikk.

Vi har under drøftinga av dei fire utvalde områda valt å ta utgangspunkt i det som ligg føre av statistikk i publikasjonen NOS Kulturstatistikk og dei tilrådingane som kom fram i forprosjektet i 1995 (Nielsen 1995). Vi gjer dette utan å drøfte «skuldspørsmål». Kven som eventuelt skal finansiere ei utviding av statistikken, vert teke opp i sluttkapitlet.

2

STRUKTURENDRINGAR I KULTURLIVET

Føretaksstatistikken til Statistisk sentralbyrå for 2. kvartal 2002 viser at talet på *føretak* innan næringsgruppa «Fritidsverksemd, kulturell tenesteyting og sport» per 1.1.02 var 10 566. Eit år tidlegare var talet 8 079. Veksten i talet på føretak i denne kategorien i 2001 var då over 30 pst. (2 500), mens det berre er registrert 229 føretak som vart nedlagde i denne gruppa same året. Einast gruppa «undervisning» hadde større vekst i talet på føretak i 2001. Her var veksten 47 pst. (frå 2 168 til 3 183 føretak). Innanfor «kultursektoren» heldt veksten fram i dei to første kvartala i 2002. Då kom det til heile 1 605 nye føretak, ein vekst på vel 15 pst. Prosentvis er dette ein vekst på linje med gruppa «databehandlingsverksemd», som òg har om lag same tal på føretak. Også næringane «post og telekommunikasjonar» og «undervisning» har ein prosentvis vekst i talet på føretak på same nivå, men her er talet på føretak betydeleg lågare.

Næringsgruppa «Fritidsverksemd, kulturell tenesteyting og sport» er ei mangslungen gruppe. Hovudkategoriane er følgjande:¹

- Film og video (produksjon, distribusjon, framvising)
- Radio og fjernsyn (radio- og tv-verksemd)

¹ Sjå nærmare om næringsgrupper i SSBs Standard for næringsgruppering (NACE, SN94).

- Anna underhaldningsverksemd (sjølvstendig kunstnarleg verksemd, drift av etablissement knytt til slik verksemd, andre underhaldningsverksemdar)
- Nyheitsbyrå (nyheits- og pressebyrå, frilans journalistar/-fotografar o.l.)
- Drift av bibliotek, arkiv, museum og andre kulturetablisement
- Sport og idrett (drifta av idrettsanlegg, sport og idrett elles (inklusive t.d. fotballklubbar)
- Anna fritidsverksemd (lotteri og totalisatorspel, fritidsverksemd elles (t.d. impresarioar og jaktutleige)

Ei anna viktig «kulturgruppe» finn vi innanfor kategorien «Forlagsverksemd, grafisk produksjon og reproduksjon av innspelte opptak». Denne kategorien omfattar forlegging av bøker, aviser, tidsskrift og vekeblad, trykking av aviser og anna, bokbinding og reproduksjon av lyd- og videoopptak og av data og program på edb-medium. Talet på føretak i denne gruppa per 1.1.02 var 4 893, ein nedgang på 100 sidan 1.1.01.

Tal frå bedriftsregisteret til SSB viser at det i 2. kvartal 2002 var registrert heile 15 546 *bedrifter*² i gruppa «Fritidsverksemd, kulturell tenesteyting og sport». Dette er fleire bedrifter enn innan databehandlingsverksemd (11 254) og hotell-/restaurantverksemd (11 376), og litt færre enn i land- og rørtransport (18 233). I «kultursektoren» er 12 413 (eller 80 pst.) av dei rundt vel 15 000 bedriftene registrerte *utan tilsette*. 13 pst. av bedriftene har 1-4 tilsette. Ein så høg – eller høgare – prosentdel bedrifter utan tilsette finn vi elles berre innan primærnæringane jordbruk, skogbruk og fiske. I databehandlingsverksemd er denne andelen 73 pst. I gruppa «forlagsverksemd m.m.» var talet på bedrifter 2. kvartal 2002 4 375. Av desse var 2 274 bedrifter (52 pst.) utan tilsette.

Dette gir eit aldri så lite bilde av struktur og vekst innanfor det vi, noko forenkla, kan kalle «kultursektoren», her altså definert som næringsgruppa «Fritidsverksemd, kulturell tenesteyting og sport». Målt i talet på nyetableringar har «kultursektoren» vakse sterkt i 2001 og 2002. Etter næringsgruppa «undervisning» er «kultursektoren» den snøggast veksande næringa desse to – eller rettare sagt 1 – åra. Men bedriftsregisteret viser at einingane innanfor kultursektoren er svært små, i all hovudsak einmannsverksemdar utan tilsette. Av i alt 15 546 bedrifter er det 1 300 (eller 7 pst.) som har fem eller fleire tilsette. På denne måten har den moderne og

² I Bedrifts- og føretaksregisteret til SSB finst det to nivå: juridiske einingar, som i praksis svarar til eit føretak, og bedrifta, som er verksemda eller arbeidsplassen. Eit føretak kan bestå av fleire bedrifter. Sjå meir om dette på www.ssb.no/bedrifter og www.ssb.no/foretak

urbane «kultursektoren» ein struktur som liknar våre gamle og rurale «modernæringar».

Tala ovanfor er henta frå tabellar på nettsidene til Statistisk sentralbyrå. Byrået har for kort tid sidan teke til med nettpublisering av tal frå Bedrifts- og føretaksregisteret. Det er mogleg å gå «djupare» inn i den omfattande mengda med statistikk herifrå. Vi kan til dømes finne ut kvar helst innanfor kultursektoren veksten er størst, og kvar helst i landet dette skjer, og vi kan finne ut om det er stor avgang eller stort opphøyr av verksemder osv. Slike tal er også tilgjengelege på nettet. Vi har ikkje sett nærmare på dette i denne omgang. Men ein kan relativt lett finne ut kva som skjuler seg bak dei tilsynelatande store nyetableringstala innanfor kultursektoren i Noreg. Er det eit storbyfenomen, kanskje? Kva slags kulturbransjar er mest prega av etableringslyst og -trong? Kva for næringsmessige utslag gir den aukande differensieringa i kulturlivet seg?

Dette fenomenet er enno ikkje studert i vårt land. Torjus Bolkesjø fann rett nok i ein studie av nyetableringar generelt i Oslo og Akershus 1998-2000 at det skjedde ein (særleg) kraftig vekst i kultursektoren i Osloregionen desse åra (Bolkesjø 2001). Spesielt galdt dette innanfor underkategorien «selvstendig kunstnerisk virksomhet» (ibid: 43). Denne kategorien omfattar kunstnarar i ei rekkje grupper. Veksten i nyetableringar i kultursektoren var for det meste knytt til sjølve hovudstaden. Bolkesjø har i eit seinare notat òg sett nærmare på nyetableringsaktiviteten på kulturfeltet i åra 1999-2002, og drøfta korleis ein kan etablere eit permanent system for å følgje nyetableringsaktivitet, sysselsetjing og andre indikatorar innanfor kulturfeltet over tid (Bolkesjø 2003).

Utviklinga som er antyda ovanfor, er ikkje spesielt norsk. I ein EU-rapport frå 1998 heiter det om kultursysselsetjinga at «It's main features are the predominance of very small firms and self-employment» (EC 1998). Også nyskapinga er høg. EU-rapporten viser til at i Frankrike var den gjennomsnittlege nyskapingssraten i næringslivet i 1993 7,5 pst., medan han var 16,5 pst. innanfor kunst- og kulturfeltet. Samtidig var fråfallsraten i kultursektoren også godt over gjennomsnittet. Mangel på tilgang til tradisjonelle kapitalmarknader, private så vel som offentlege, vert trekt fram som eit problem for kulturnæringane. Slik er det mest truleg også i vårt land.

Ein forskar frå Austerrike, som i ein oversiktsartikkel basert på føreliggjande europeisk litteratur på feltet, har sett nærmare på «Cultural Entrepreneurialism» i

Europa, konstaterer at sektoren er prega av at det er mange frilansarar og «micro businesses (on a week economic base)» (Ellmeier 2002). Ho skriv om «the entrepreneurial individual (without capital)», som er ung, «multi-skilled», kreativ og fleksibel. Mikroføretaka som desse etablerer, er typiske for kultursektoren, og «should be better integrated in the system of public arts and culture funding» (ibid:8).

Allment snakkar ein gjerne om det «postfordistiske» samfunnet og om «slutten på arbeidstakarsamfunnet». Innanfor kultursektoren gir dette seg uttrykk i at talet på «*kulturentreprenørar*» veks. Stadig fleire ser ut til å sysselsetje seg eller etablere seg i risikofylt verksemd – ofte einmanns- eller einkvinnesverksemdar med usikre marknadsutsikter. Mange driv deltids- eller mellombels verksemd, som ofte er prosjektbasert – og avhengig av strategisk utnytting av nettverk, akkurat slik som vi har påvist innleiingsvis i dette kapitlet.

Kulturfeltet er i grunnleggjande endring, vert det hevda. Vi skal peike på nokre (andre) utviklingstrekk som gjer seg gjeldande, og som klart påverkar også økonomiske og næringsmessige strukturar i kulturlivet.

- 1) Vi ser ein aukande tendens til *avinstitusjonalisering*, i den forstand at talet på og delen frilansarar i kulturlivet aukar. Tida med fast livstidstilsetjing ved til dømes eit institusjonsteater ser ut til å vere over. Innanfor kunstutdanningane er også profesjonsreguleringa av tilgangen til kunstnaryrka redusert. Rekruttering til kunstnaryrka skjer i aukande grad i ein open eller uregulert konkurransemarknad (jf. audition, nettverk). Den *korporative marknadsreguleringa* – med stat og interesseorganisasjonar som hovudaktørar – er også svekt.
- 2) Eit avprofesjonalisert og avkorporativisert regime, der kontrollen frå stat, interesseorganisasjon og utdanningsinstitusjon vert svekt, medfører likevel *ikkje* nødvendigvis *meir open konkurranse* på alle plan. På litteraturområdet ser det ut til at marknadsmakta til nokre få store aktørar i forlagsverda tvert om aukar. I tillegg til å leggje under seg mindre forlag kjøper forlaga seg også inn på detaljist-(bokhandlar-)sida. Vi ser altså tendensar til vertikal integrasjon, noko som i neste omgang kan medverke til redusert konkurranse (og eventuelt til høgare prisar). På den andre sida kan det sjå ut som om denne sterke konsentrasjonen av marknadspekt – særleg i hovudstaden, også gir grunnlag for nyetablering av (små)føretak utover i landet.
- 3) Vi ser også klare tendensar til auka *privatisering* av kulturøkonomien. Det blir meir marknad og mindre stat eller andre offentlege styresmakter på kulturfeltet. Krava frå myndigheitene til institusjonane om auka eigeninntekter har – sidan

1980-talet – medverka til dette. Auka («liberalistisk») tru på marknadsløysingar eller nedbremsing av offentleg støtte har ført til at sponsing av kulturinstitusjonar/-aktivitetar har også fått større legitimitet – både i nærings- og kulturliv. Det har òg vakse fram fleire og meir kommersielle formidlingsarenaer utanom dei faste institusjonane, for eksempel relativt ustabile institusjonar og arenaer knytte til regionale «spel» og festivalar. Desse (nye) institusjonane er meir avhengige av marknaden enn det dei etablerte institusjonane er. (I praksis har dei – og treng dei – gjerne høgare eigeninntekter.) På scenekunstfeltet særskilt har det dessutan vakse fram eit sterkt og mangfaldig privat eller kommersielt verksemdsområde, særleg i Oslo (jf. standup, lystspel, show). Denne utviklinga er tett kopla til veksten i den kommersielle, TV-formidla underholdningssektoren (jf. såpe, TV-underhaldning). På kinofeltet er det mangeårige kommunale kinomonopolet i oppløysing. Fleire kinoar har vorte omdanna til (kommunale) aksjeselskap, nokre til private aksjeselskap. Det oppstår nye kjededanningar, truleg også vertikale kjeder etter same mønster som i andre nordiske land. Filmleigeavtalen er under sterkt press, slik også bokbransjeavtalen er det.

- 4) Eit meir ope, prosjektorganisert og konkurranseprega kunst- og kulturfelt kan også medføre auka *sentralisering* av kunstnarar og kunstinstitusjonar. Tidlegare undersøkingar har vist at det norske kunstfeltet alt *er* sterkt sentralisert, især til Osloregionen (Mangset 1998). I kva grad det har skjedd ei ytterlegare sentralisering dei seinare åra, er vanskeleg å fastslå utan nærmare undersøkingar.
- 5) Det har openbert også skjedd ei tiltakande *internasjonalisering* av kunstfeltet dei seinare åra, kopla mellom anna til aukande kunstnarmobilitet.

Kulturlivet er altså under betydelege strukturelle endringar. I den norske kultur- og kulturpolitiske forskinga har dette lenge gitt seg merkbare utslag. Forskinga har kartlagt, påvist og drøfta endringane, samtidig som desse endringane dannar viktige premisser for val av problemstillingar og utforming av forskingsdesign i kulturforskinga. I den nye trebindsantologien «Kulturpolitikk og forskningsformidling» (Bjørkås (red.) 2002a), som mellom anna er skriven som eit innspel til den komande kulturmeldinga, analyserer 30 kulturforskarar på ulike måtar ein del av desse pågåande endringsprosessane. Redaktør av antologien, Svein Bjørkås, oppsummerar det heile slik i sin introduksjon til antologien: «Til sammen bidrar disse forholdene til et tiltakende trykk i retning av strukturendringer både i amatørkulturen, på kunstfeltet og i de kulturindustrielle bransjene». Vi kan registrere endringar, skriv han avslutningsvis, «som både vitner om stor grad av vitalitet og dynamikk, og som peker i retning av et strukturelt driv henimot et større markedsinnslag og flere markedslike gråsoner i det offentlig finansierte kulturlivet» (Bjørkås 2002b:21).

Spørsmålet er så om disse strukturendringane i kunst- og kulturlivet har gitt seg eller bør gi seg utslag i opplegg og utforming av den norske kulturstatistikken. Før vi prøver å svare på det, skal vi sjå nærmare på kva denne statistikken i dag inneheld og omfattar.

3

GENERELT OM NORSK KULTUR-STATISTIKK

Det er Statistisk sentralbyrå som har ansvaret for den offisielle norske kulturstatistikken. Sentralt i SSBs produksjon av kulturstatistikk står NOS-publikasjonen «Kulturstatistikk», som har kome ut i nærskyld, men ikkje likearta, form sidan 1975 (seinare utgåver i 1977, 1982, 1985, 1988, 1992, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001).³ Kjeldegrunnlaget for statistikken er forutan SSBs egne surveyundersøkingar, i hovudsak ulike offentlege organ og institusjonar, og dessutan nokre bransjeorganisasjonar i kulturlivet (til dømes Norsk teater- og orkesterforum, Noregs idrettsforbund og Den Norske Forleggerforening). Publikasjonen er delt inn i 17 kapittel, og har i alt ca. 140 tabellar og 10 (!) enkle figurar (gjeld Kulturstatistikk 2001). Han dekkjer dei fleste kulturområde, inklusive idrett og trussamfunn. Produksjonen av NOS Kulturstatistikk er finansiert av Kultur- og kyrkjedepartementet.

Sidan byrjinga av 1990-åra har SSB utført egne undersøkingar om kultur- og mediebruk. Desse undersøkingane er i hovudsak baserte på surveyundersøkingar i befolkninga. Formålet med dei er å gi samla framstillingar av nordmenns bruk av ulike kultur- og medietilbod og tilgang til og interesse for tilboda. Mediebruksundersøkingane har vorte gjennomførte årleg og kulturbruksundersøkingane kvart

³ Årstala viser det året statistikken gjeld for eller er ført fram til. Publikasjonen kjem vanlegvis ikkje ut før vel eit år i etterkant. Kulturstatistikk 2000 kom ut i januar 2002. Kulturstatistikk 2001 kom i seint i januar 2003, dvs. medan arbeidet med dette notatet var i gang.

tredje år (1991, 1994, 1997, 2000). Samla sett har vi no omfattande kunnskapar om folks kultur- og mediebruk. Desse undersøkingane har vorte utførte av SSB etter oppdrag frå Kulturdepartementet, Norsk kulturråd, Statens Medieforvaltning og Telenor.

På kulturfeltet finansierer og produserer SSB sjølv berre statistikk over trus- og livssynssamfunn og museumsstatistikk. Museumsstatistikken vert utarbeidd i samarbeid med Norsk museumsutvikling. Statistikk over fag- og forskingsbibliotek vert utarbeidd i samarbeid med Riksbibliotektenesta, som òg delfinansierer denne statistikken.⁴ Dei siste åra har desse statistikkane ikkje blitt publiserte i ein særskilt publikasjon, men i Statistisk Årbok frå SSB og i Dagens Statistikk på SSBs internettsider.

NOS Kulturstatistikk

Publikasjonen NOS Kulturstatistikk har i hovudsak same struktur i dag som han hadde for 20 år sidan (jf. Kulturstatistikk 1982 og Kulturstatistikk 2001). Det einaste nye emneområdet som har kome til på desse nesten 20 åra, er «Opphavsrettslege og kulturpolitiske ordningar for vederlag», som har vore inkludert i statistikken sidan 1996. For mange av emneområda er tabellane som vert presenterte i den noverande statistikken, ganske samanfallande med tabellar i 1982-statistikken når det gjeld oppsett, utforming o.l. Det er berre sjølve tala som er ajourførte. Som for 20 år sidan vert det også i dag presentert tal over deltaking i ulike kulturaktivitetar, oversyn over private og offentlege utgifter til kulturformål og statistikk over ulike kulturområde og -ordningar. Heller ikkje presentasjonsforma har endra seg. Det var faktisk fleire diagram og figurar i 1982-publikasjonen enn i 2001-publikasjonen! Publikasjonen er framleis fullt ut prega av rein presentasjon og inneheld ikkje noko analyse eller kommentarar. Dette til dømes i motsetning til den svenske kulturstatistikken, som både har kommentarar, analyse og mykje illustrerande fargegrafikk. Den norske kulturstatistikkpublikasjonen er i eit 20-årsperspektiv prega av forbausande *stabilitet* både i innhald og form.

I 1995 vart det etter initiativ frå Kulturdepartementet gjennomført eit forprosjekt av SSB, der formålet var å «kartlegge og vurdere hvordan den løpende nasjonale kulturstatistikken kan forbedres m.h.t. innhold, omfang og prosess – kilder,

⁴ Riksbibliotektenesta, Norsk museumsutvikling og Statens bibliotektilsyn er frå 1.1.2003 slått saman og har namnet ABM-utvikling.

bearbeiding og rapporteringsrutiner». Utgangspunktet for arbeidet var at «dagens produksjon dekker ikke, på en tilfredsstillende måte, det økende behovet for statistikk om kultursektoren og kulturaktiviteter i samfunnet» (jf. Nielsen 1995:2). Ei referansegruppe, med notatforfattar Arnestad som ein av medlemmene, var knytt til dette arbeidet. I forprosjektrapporten vart det foreslått fleire utvidingar og endringar av NOS-publikasjonen. Kortfatta vart mellom anna følgjande foreslått:

- utviding av publikasjonen med kapittel om opphavsrett/vederlagsordningar og eit kapittel om kulturminnevern
- utviding og oppgradering av kapittel om kunstutdanning
- felles struktur på presentasjon og hovudinnhald i kapitla
- utviding av statistikken bør styrast av kvar det finst lett tilgjengelege data
- meir tekst og skildring av utviklingstendensar, meir lesarvennleg publikasjon
- større vekt på økonomiske data, om mogleg i kvart kapittel
- årleg publikasjon som skal kome ut forholdsvis hurtig
- meir kontinuerleg kontakt mellom SSB og dataleverandørane
- meir bruk av elektronisk innsamla informasjon

Det vart også peikt på at ein på sikt burde ha med data om sysselsetjing eller kultursektoren som arbeidsmarknad, om internasjonalt og regionalt kultursamarbeid og om private «bedrifters investering i kultur». Dette siste burde «utredes som egen undersøkelse». Vidare ønskte Kulturdepartementet tabellar som «gir mulighet for å avlese/mål effekten av offentlige tiltak». Departementet skulle konkretisere dette overfor SSB. Dessutan vart det foreslått at SSB skulle vere meir aktiv i forhold til datakjeldene, og at det skulle arbeidast for at datamaterialet skulle vere standardisert. Alle kapitla i den dåverande kulturstatistikkpublikasjonen vart gjennomgåtte av forprosjektet, og for kvart av kapitla vart det peikt på behovet for endringar eller nye tabellar og kva for datakjelder ein kunne gjere seg nytte av. For mest alle kapitla vart det peikt på at «kapittelet bør redigeres og utvides». I tillegg vart det altså foreslått to nye kapittel: om vederlagsordningar og om kulturminnevern. Men det vart streka under at «all redigering og oppdatering vil ikke kunne realiseres med en gang, men må taes gradvis og vil måtte strekke seg over noe tid». Ein ny (revidert) NOS-publikasjon, slik referansegruppa tenkte seg denne, ville medføre ein auke i ressursbruken i SSB frå i underkant av eitt årsverk til rundt 2,5 årsverk.

I etterkant av dette forprosjektet har vi fått ein *årleg* NOS-publikasjon med kulturstatistikk. Han har vorte ubetydeleg endra når det gjeld struktur og innhald i forhold til tidlegare utgåver. Publikasjonen kjem framleis ut vel eit år i etterkant av

det året han gjeld for (eller er ført fram til). Vederlagsordningar er kome inn som eit nytt område i statistikken, medan utdanning ikkje lenger er med. Kulturminnevern har enno ikkje kome med. Publikasjonen inneheld ikkje meir data om økonomi, sysselsetjing og næringsmessige forhold enn før (den beskjedne) omlegginga. Dei strukturendringane vi har peikt på ovanfor, har på ingen måte gitt seg utslag i den offisielle kulturstatistikken.

Den løpande kulturstatistikken gjennom NOS Kulturstatistikk er i SSB tildelt eitt årsverk finansiert av Kultur- og kyrkjedepartementet, og 1/2-3/4 årsverk finansiert av SSB sjølv. Det viktigaste utfallet av forprosjektet frå 1995 var at vi fekk ein årleg publikasjon. Dei avgrensa ressursane som framleis er stilte til disposisjon, har ikkje gjort det mogleg å få til ei særleg omfattande utviding av innhaldet i publikasjonen.

Kultur- og mediebruk

Byrået (og Kulturdepartementet og Norsk kulturråd) har derimot lagt svært mykje vekt på å engasjere SSB til å dokumentere utviklinga av nordmenns kultur- og mediebruk. Det er såleis gitt ut rundt 20 rapportar frå slike undersøkingar sidan byrjinga av 1990-talet. Etter vårt syn er det laga for mange slike, relativt dyre, undersøkingar litt *for ofte*. Åtferdsmønsteret på dette feltet viser seg nemleg å vere relativt stabilt over tid.⁵ Det kan også vere eit problem at svarkategoriane i undersøkingane ikkje fangar opp viktige kvalitative endringar i kultur-forbruksmønster i det seinmoderne samfunnet.⁶ SSBs kulturstatistiske survey-undersøkingar blir dessutan ofte vel grovmaska når det gjeld å beskrive sjanger-differensiering (jf. populærmusikk versus klassisk musikk). Dermed kan for eksempel viktige skiljelinjer m.o.t. bruk av «høg» og «låg» kultur verte for dårleg belyste i undersøkingane. *Forbruksundersøkingar* (kultur- og fritidsforbruket til hushaldningane i kroner og øre) kan gi viktig tilleggsinformasjon på dette feltet. Men dei har nokre av dei same problema når det gjeld å fange opp sjanger-differensiering eller skiljet mellom den «høge» og den «låge» kulturen.

SSB – og for så vidt andre forskingsinstitusjonar – har dessutan gjort lite for å måle *endringar i kulturforbruk* over tid. Ettersom det finst tilgjengelege tidsnyttings-, kultur- og fritidsundersøkingar frå tidleg på 1970-tallet og fram til i dag, burde det

⁵ Det gjeld ikkje berre i Noreg. Olivier Donnat i utgreiingseininga i det franske kulturdepartementet fastslår i ein fersk artikkel – basert på ei samanlikning mellom franske surveydata frå 1973 og 1998 – at det ikkje har skjedd nokon "significant reduction in the disparities between people from different social backgrounds" i løpet av denne perioden (Donnat 2002). Men det har skjedd ein nokså generell auke av deltakingsnivået.

⁶ Norsk kulturråd (v/ Arild Danielsen) har sett i gang eit utgreiingsarbeid som blant anna siktar mot å utforske dette problemet.

vere mogleg i høgare grad å utnytte desse undersøkingane til å analysere langsiktige endringstendensar, sjølv om det kan vere vanskeleg å utføre slike analysar på grunn av endringar i metodisk opplegg. Men det bør neppe vere umogleg. Det er gjennomført tilsvarende analysar av langsiktige endringar i kulturforbruk i andre land (jf. Frankrike, ved Donnat 1990 og 1998).

SSB gav rett nok i fjor ut publikasjonen «Til alle døgnets tider: tidsbruk 1971-2000» av Odd Frank Vaage, som også er forfattar av dei fleste andre analysane. Denne publikasjonen presenterer ei rekkje data om utviklinga av nordmenns tidsbruk til ulike formål dei siste 20-30 åra, men har forholdsvis lite «kulturdata». Han er prega av mykje presentasjon og lite analyse.

Vi vil likevel peike på at dei mange kultur- og mediebruksundersøkingane som har vore gjennomførte av SSB sidan starten på 1990-åra, har vorte lagde fram og kommenterte i ei rekkje publikasjonar i SSB-serien *Statistiske analyser*. Det ligg mykje interessant og aktuelt stoff i desse analysane. Vi viser likevel til det vi har peikt på ovanfor, om at det samla sett har vorte brukt for mykje ressursar på denne type surveyundersøkingar. Dei mange analysane som SSB har utført av materialet, er heller ikkje i noko særleg grad kopla med annan kulturstatistikk som viser endringar i kulturproduksjon eller -tilbod. Det er *kulturbruken* aleine som er godt dokumentert. I Sverige ligg det òg føre ein ny og omfattande rapport om utviklinga av kulturvanar i perioden 1976-1999. Rapporten, som er gitt ut av Statens kulturråd, har fått tittelen «Den kulturella välfärden. Elitens privilegium eller möjlighet för alla?» (Statens kulturråd 2002), og er utforma av forfattarar frå Statens kulturråd og Statistiska Centralbyrån i fellesskap. Samanlikna med dei norske SSB-analysane er den svenske rapporten sett langt meir inn i ein kulturpolitisk samanheng. Nærleik til kulturfaglege miljø fører truleg til meir vekt på denne type relevante analysar.

Når det elles gjeld publikasjonen Kulturstatistikk, inneheld denne oversikter over besøkstal ved ulike typar institusjonar (teater, symfoniorkester, kino, museum, arkiv), bibliotekutlån, avisopplag, utgitte bøker og offentlege løyvingar til viktige kulturformål. Det finst også oversyn over inntekter ved ulike typar kulturinstitusjonar, men data for sponning og sponsorinntekter manglar, med unntak av for symfoniorkester. I den svenske og den finske kulturstatistikken finn ein oppgåver over sponsorinntekter for heile kulturlivet. Når det gjeld *offentlege kulturutgifter*, saknar ein oversikter over fordelinga av offentlege utgifter mellom forvaltningsnivåa (stat, fylkeskommune, kommune). Det kunne ha gitt eit meir klargjerande perspektiv på den rolla forvaltninga spelar i kulturpolitikken (jf. særleg

den sentrale kulturpolitiske rolla som kommunesektoren har).⁷ Slike opplysningar finst i den svenske (og den finske) kulturstatistikken – også i form av tidsseriar (1988-2000).

SSBs «Kulturstatistikk» inneheld generelt lite informasjon om *økonomiske forhold i kulturlivet*. Her er den svenske kulturstatistikken – med sitt kapittel om «Kulturens pengar» – langt meir fyldig og informativ, sjølv om det også i den svenske statistikken er mest data om dei offentlege kulturpengane. Unntaket er data om sponing av kulturinstitusjonar innan scenekunst, musikk og museumsverksemd. Det er dessutan lagt meir arbeid i *pedagogisk tilretteleggjande analyse og gjennomarbeiding* av kulturstatistikken i den svenske enn i den norske publikasjonen. Den svenske publikasjonen inneheld mindre råtal, meir grafar/diagram osv. Interessant i denne samanhengen er også geografisk kartframstilling av kulturdata. Alt i alt bør SSB kunne hente mykje «inspirasjon» frå den svenske publikasjonen.

Til slutt vil vi peike på at data- og kjeldegrunnlaget for SSB-publikasjonen i mange år i hovudsak har vore uendra i mange år. SSB synest i liten grad å nytte seg av det faktum at mange av dei institusjonane og organisasjonane, som er råvareprodusentar av kulturstatistikken, i stor grad har forbedra statistikkproduksjonen sin og også gjort statistikken meir tilgjengeleg enn før. Vi kjem tilbake til dette nedanfor, men vil her berre peike på at SSBs «Kulturstatistikk» inneheld ein del opplysningar om statlege *kunstnarstipend* (talet på stipend etter kategori, tidsseriar). Desse opplysningane er henta inn frå Statens kunstnarstipend. Men sekretariatet for Statens kunstnarstipend sit også inne med opplysningar om fordeling på geografi, kjønn, kunstområde med meir, og om talet på søkjarar og mottakarar i dei ulike kunstnarkategoriene.⁸ Det burde vere mogleg for SSB å utnytte dette materialet betre. Det same gjeld også fordeling av stipend frå ulike typar fonds- og vederlagsordningar, frå Fond for lyd og bilde o.a. Her vert det laga mykje aktuell og interessant statistikk, som no også er lett tilgjengeleg elektronisk, men som ikkje vert nytta av SSB. I den norske kulturstatistikken klarar ein dessutan i for liten grad å *samanlikne det institusjonaliserte og det frie feltet* innanfor same statistikk, for eksempel når det gjeld inntekter og finansieringskjelder. Ettersom skiljet mellom det institusjonelle og det frie feltet no er i ferd med å viskast meir ut,

⁷ I følgje den svenske "Kulturstatistik" stod staten for 47 %, kommunane for 43 % og landstinga (fylka) for 10 % av de offentlege kulturutgiftene i Sverige i 2000 (Statens kulturråd 2002:15). Tal frå 1980-tallet tydde på at kommunane den gongen spelte ei større kulturøkonomisk rolle i Noreg (Mangset 1992:116). Men vi veit ikkje sikkert korleis denne fordelinga mellom forvaltningsnivåa har utvikla seg i Noreg seinare. Lie og Dugstad (2001:47) har nytta tal for 1996, som gir eit skeivt bilde på grunn av svært høge statlege kulturutgifter dette året i samband med omdanninga av NRK til aksjeselskap.

⁸ Slikt materiale er delvis bearbeidd i Mangset 1998.

ville slik samanliknande statistikk vore nyttig.

Organisering av arbeidet

Vi vil òg peike på at det er knytt nokre problem til måten produksjonen av norsk offentleg kulturstatistikk er organisert på. Éin ting er at det alltid har vore lite personalressursar til dette feltet i SSB, og at SSB sjølv berre i liten grad finansierer kulturstatistikken. Dessutan er produksjonen av kulturstatistikk framleis delt mellom Oslo (kulturbruk- og surveyundersøkingar) og Kongsvinger (resten). Vel så viktig er det kanskje at den spesifikke tilrettelegginga og produksjonen av offentleg statistikk på dette området i all hovudsak skjer *internt* i SSB. I enkelte andre land (for eksempel Sverige, Frankrike og Finland) finst derimot mykje av den spesifikke fagkompetansen – og mykje operativt ansvar – i offentlege institusjonar eller organ *utanfor* det statistiske sentralbyrået (i Statens kulturråd i Sverige, Departementets kulturutgreiingsavdeling i Frankrike, Centralkommissionen för konst i Finland). Når bestillarfunksjonen – og delar av det fagleg-operative ansvaret – er plassert nærmare dei spesifikke kulturfaglege miljøa (det vil seie i Kulturrådet eller Kulturdepartementet), slik det er i Sverige og Frankrike, medverkar dette til å styrkje den kulturfaglege kvaliteten på og relevansen av kulturstatistikken. I dette ligg truleg noko av forklaringa på at den svenske kulturstatistikken er mykje betre tilrettelagd og inneheld meir analyse enn den norske. Ei deling av ansvaret for produksjon av norsk offisiell kulturstatistikk mellom SSB og t.d. Norsk kulturråd, ville truleg også gjort det lettare å skaffe meir ressursar til arbeidet.

La oss avslutningsvis berre slå fast at det langt frå berre er SSB som produserer norsk kulturstatistikk. Oppgåva til byrået er, i alle fall når det gjeld statistikk om kulturproduksjon, kulturtilbod og kulturell struktur av ulikt slag, å samle, leggje til rette og koordinere statistiske data som alt finst, og som er utvikla av andre institusjonar og organisasjonar. Som vi alt har peikt på, vert det produsert statistikk av forskjellig slag av mange organisasjonar, institusjonar, forskingsmiljø og forvaltningsorgan: Organisasjonar som Norsk Teater- og Orkesterforening, Forleggerforeningen, Film og Kino, Statens bibliotektilsyn, kringkastingsselskapa og musikkorganisasjonar produserer samanhengande statistikk på sine felt. Mykje av dette er elektronisk tilgjengeleg over nettet lenge før data vert presenterte i NOS Kulturstatistikk. Dei store kulturinstitusjonane registrerer førestellingar, publikumsbesøk, økonomiske nøkkeltal og sysselsetjing i eigne bedrifter – og vi får kulturstatistiske oversikter i årsmeldingane. Kulturdepartementet produserer og formidlar også statistiske oversikter gjennom statsbudsjettet kvart år. Nokre forskingsmiljø med særskild interesse for kulturpolitisk forskning har dei seinare åra også bidrege

med ikkje uvesentleg produksjon av kulturstatistikk, dels gjennom tilrettelegging av tilgjengelig statistikk eller registerdata (jf. Rudlang 1998, Myrvold 1998, Løyland/Ringstad 2002a og Ringstad/Løyland 2002) og dels ved innsamling og tilrettelegging av nye kvantitative data (jf. Mangset/Kogstad 1994, Elstad/Røsvik Pedersen 1996). Slike kvantitative undersøkingar er blant anna gjennomførte av Norsk kulturråds utgreiingseining, Telemarksforsking-Bø, NIBR, Vestlandsforsking/Høgskulen i Sogn og Fjordane og Østlandsforsking. Dette dreier seg om mange ulike kulturfelt, som utvikling av kommunale og fylkeskommunale kulturutgifter, inntektsforhold for kunstnarar (som er dei to områda Kulturdepartementet har løyvd mest pengar til når det gjeld kvantitativ kulturforsking og utgreiing), litteraturfeltet og scenekunstfeltet. Men det som kjem fram av kvantitative oversyn i slike follar, kjem ikkje med i kulturstatistikkbublikasjonar frå SSB. Det er i hovudsak fordi slike eingongskjelder er vanskelege å nytte i den offisielle statistikken, der det å vise utviklinga over tid er eit viktig føremål. Derimot bør den offisielle kulturstatistikken i større grad enn i dag kunne *vise til* utgreiingar og forskingsrapportar som byggjer på samanhengjande kvantitative data om kulturfeltet.

4

KVA FINST AV NÆRINGSMESSIG OG ØKONOMISK STATISTIKK PÅ KULTUROMRÅDET?

Som det har gått fram av det som hittil er sagt, inneheld den norske offisielle kulturstatistikken lite data om næringsmessige og økonomiske sider ved kulturlivet i Noreg. Særleg gjeld dette det som har med kultur som *næringsverksemd* å gjere. Her finst det knapt nokon ting i det heile.

NOS-publikasjonen inneheld opplysningar om private utgifter til ulike typar kulturformål henta frå SSBs forbruksundersøkingar. Tala omfattar gjennomsnittlege hushaldsutgifter per år. Slike data er tilgjenglege for perioden tilbake til byrjinga av 1970-talet. Vidare finst det nasjonalrekneskapsdata som viser utvikling av verdien av det samla private konsumet av nokre kulturgode. Når det gjeld offentlege kulturutgifter, inneheld NOS-publikasjonen oversyn over statlege, fylkeskommunale og kommunale kulturutgifter fordelt på ulike typar kulturformål. Statlege kulturutgifter er definerte som utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Slike data finst for den siste 30-årsperioden. Som nemnt har publikasjonen ikkje sett opp noko oversyn som viser korleis dei samla offentlege kulturutgiftene fordeler seg på stat, fylkeskommunar og kommunar over tid. Eit slikt oversyn er av stor interesse og kan lagast til utan særleg meirarbeid. Det burde heller ikkje by på særlege vanskar å presentere tal som viser utviklinga av statlege kulturutgifter på budsjetta til nokre andre departement enn Kulturdepartementet. Mellom anna gjeld dette

Utanriksdepartementets utgifter i samband med kultursamarbeid med utlandet og Miljøverndepartementets utgifter til kulturminnevern. Desse utgiftene er forholdsvis lette å avgrense. Det stiller seg annleis med kulturellerelaterter utgifter over budsjetta til ein del andre departement, som Næringsdepartementet, Landsbruksdepartementet, Helsedepartementet og Forsvarsdepartementet. Som nemnt foreslo 1995-prosjektet at kulturminnevern skulle takast med i statistikken (Nielsen 1995).

Også i den emnebaserte delen av NOS-publikasjonen finn vi ein del opplysningar om statlege og andre offentlege løyvingar. Det gjeld statlege kunstnarstipend, Norsk kulturfond, scenekunstinstitusjonar, museum og samlingar, folkebibliotek og symfoniorkester. Merkeleg nok er det berre for symfoniorkestra at ein har delt offentlege tilskot inn etter stat og region. For scenekunstfeltet opererer ein med samlekategorien (offentlege) driftstilskot.

Utover dette finst det knapt data om økonomi og næring i emnestatistikken. Generelt kan vi slå fast at dette er eit område der situasjonen er mykje lik slik han var for 10-20 år sidan. Utgreiingsarbeidet frå 1995 fekk ikkje merkbare effektar. SSB kunne gjerne sjå litt på den svenske kulturstatistikken kapittel om «Kulturens pengar» og om «Kulturarbetare». Sjølv om heller ikkje den svenske kulturstatistikken har særleg mykje næringsrelevante tal, har han i alle fall samla slike opplysningar i eit par kapittel. I tillegg presenterer publikasjonen tal over sysselsette på kulturfeltet med «Företagsregisteret» og «Arbetskraftsundersökningarna» som kjelde og oversyn over utviklinga i medlemstala i kunstnarorganisasjonane 1985-2000. Slike data finst ikkje i den norske publikasjonen.

Også finsk kulturstatistikk har data over sysselsetjing i kultursektoren. Dette kjem fram av ein rapport som SSB i 2001 utførte for Kulturdepartementet om ein samanliknande studie av norsk og svensk kultursektor (Lie og Daugstad 2001). Formålet med dette arbeidet var nettopp å samanlikne den norske kultursektoren med den finske, som ein del av førearbeidet til den nye kulturmeldinga. Departementet ønskte gjennom eit slikt arbeid å sjå norsk kultursektor i eit internasjonalt perspektiv. Rapporten presenterer tal og gir utgreiingar om ulike sider ved norsk og finsk kultur, kulturpolitikk og kulturområde. I vår samanheng kan det peikast på at den finske «Centralkommissionen för konst» – på same måten som Statens kulturråd i Sverige – gjennom ei eiga forskingsavdeling er sterkt involvert i utvikling og produksjon av finsk kulturstatistikk, særleg på dei kunstnarlege områda.

Når det gjeld sysselsetjing, vert det for Finlands vedkomande vist til ein rapport frå Statistics Finland om «Cultural Employment 1970-1999». Datagrunnlaget her er allmenn sysselsetjingsstatistikk og folke- og bustadteljingar. Nærings- og yrkesdefinisjonar er henta frå «offisiell klassifikasjon» og frå EUs rammeverk for kulturell statistikk. For Noregs vedkomande vert det vist til eit beskjedent arbeid av Arnestad (1992) om «Sysselsetjing i kultursektoren 1980-1990». Her er det nytta tal frå folke- og bustadteljingane i 1980 og 1990 kopla mot nærings- og yrkesdefinisjonar i SSBs Standard for næringsgruppering og Arbeidsdirektoratets Yrkesklassifisering. Så vidt vi kan sjå, er dette det einaste forsøket på å skaffe fram tal over sysselsetjing innanfor kulturområdet samla. Same metodikk vart lagd til grunn for ei skildring av sysselsetjing og næringsverksemd i kultursektoren i dei fire største byane og byområda i Noreg (Arnestad 1993). Dette arbeidet vart vidareført i eit forskingsprosjekt som kartla omfang av og struktur i kulturfeltet i dei fire byane og byområda (Osland 1995). Her fann ein «at kulturfeltet i de fire byene omfatter nærmere 2 300 virksomheter, rundt 41 000 mennesker er sysselsatt på hel- eller deltid, og ca. 21 milliarder kroner strømmer gjennom disse virksomhetene» (Osland 1995:ii). Oslo var den dominerande byen, med heile 64 pst. av dei sysselsette innanfor kulturfeltet. Massemedium utgjorde den største enkeltsektoren med opp mot 50 pst. av dei sysselsette. Held vi denne og den offentlege kulturforvaltninga utanom, er kultursektoren i dei fire byane fullt ut dominert av småverksemdar.

Så vidt vi kan sjå, ligg det ikkje føre andre arbeid der ein har prøvd å kvantifisere sysselsetjing og omsetning innanfor kultursektoren i Noreg. I fjor (2002) vart det rett nok lagt fram ein rapport om «The Economic Importance of Copyright Industries in Norway», utarbeidd ved universitetet i Turku i Finland (FCI 2002). Oppdragsgivar for dette arbeidet var det norske Kulturdepartementet. Tilsvarande studiar har blitt utarbeidd for ei rekkje andre land. Undersøkinga kjem fram til at det ein kallar «core copyright industries» i Noreg i 1999 hadde ei samla (estimert) omsetning på knapt 111 mrd. kroner. Verdiskapinga («value added») utgjorde 45 mrd. kroner (også estimert), noko som stod for 3,8 pst. av brutto nasjonalproduktet. Samla rapportert tal på sysselsette i «core copyright industries» var knapt 100 000 personar, og det utgjorde 4,25 pst. av den totale arbeidsstokken i Noreg. Dei to dominerande bransjane var «press and literature» og «software and databases» med 2/3 av omsetninga og 78 pst. av dei sysselsette. Rapporten inneheld også tilsvarande data for det ein kallar «copyright-dependent industries», som, når det gjeld omsetning, i hovudsak dreier seg om produksjon, omsetning og sal av datamaskiner og -utstyr («hardware»).

Rapportar av denne type har ein klart *dokumenterende* karakter. Formålet er å slå fast kor viktig (og veksande) «opphavsrettsindustrien» er i moderne samfunn. Rapportane har aggregerte data, og seier lite om struktur og utvikling på kulturfeltet, slik dette «normalt» vert definert. I og for seg kan ein undre seg over at Kulturdepartementet finansierer denne type studiar. «Opphavsrettsindustrien» er meir enn godt nok i stand til dette sjølv.

Rundt 1990 vart det i fleire land utført ei rekkje nasjonale og regionale studiar av «the economic importance (eller «economic impact») of the arts» (jf. Myerscough 1988). Dette var ein type dokumenterende studiar, som til dels var dårleg fagleg funderte. Fleire av dei (også fagleg solide arbeid) vart misbrukte i kampen om dei offentlege løyvingane. Dei hadde som formål å skaffe fram nokre ekstra argument for auka offentlig kulturstøtte (jf. Bille Hansen 1993). Det er langt mindre etterspørsel etter denne typen studiar i dag. Vekta no er i sterkare grad lagd på å skaffe fram grunnlagsdata som kan gi oss innsikt i utvikling og struktur innanfor dei ulike delane av kulturlivet. Rapportane om opphavsrettsindustriane medverkar ikkje til dette.

Når vi i vårt land har få studiar av dei økonomiske og næringsmessige sidene av kulturfeltet, har det samanheng med at dei som har pengar, i liten grad har spurt etter slike studiar, og med at det frå forskarar eller utgreiarar også har vore lita interesse for denne type arbeid. Det er til dømes få norske fagøkonomar som har vendt si empiriske (eller teoretiske) interesse mot kultursektoren. I det siste har likevel nokre økonomar, særleg ved Telemarksforsking-Bø, byrja å arbeide med kulturøkonomi, og dei har lagt fram fleire rapportar, både generelt om kulturøkonomi og om teater- og litteraturfeltet (jf. neste kapittel).

La oss elles kort nemne to felt der styresmaktene, dvs. Kulturdepartementet under sine skiftande namn og statsrådar, har prioritert å skaffe fram kvantitative data. Det gjeld utvikling av dei kommunale og fylkeskommunale kulturutgiftene og av inntektsforholda for kunstnarar. Dei siste 25 åra har det blitt lagt fram fleire omfattande undersøkingar kring dette. Men desse undersøkingane har ikkje materialisert seg særleg i den offisielle kulturstatistikken. I dag burde det forresten vere mogleg å hente inn data om kommunale og fylkeskommunale kulturutgifter direkte frå SSBs eigen Kostra-database, og med ein del tilrettelegging presentere dette i NOS Kulturstatistikk. Dette er gjort i ei viss utstrekning i den siste kulturstatistikkpublikasjonen (NOS Kulturstatistikk 2001), der tal over kommunale og fylkeskommunale kulturutgifter byggjer på KOSTRA. I 2001-publikasjonen

har dessutan SSB i kapitlet om radio og fjernsyn presentert éin tabell (12.14) der datagrunnlaget er henta frå SSBs Bedrifts- og føretaksregister. Tabellen viser nokre hovudtal over føretak og bedrifter i radio og fjernsyn 1999 og 2000 (einingar i alt, sysselsetjing, omsetning osv.). Etter kvart bør det vere mogleg for SSB å presentere langt fleire tal henta frå BoF-registeret, jf. innleiingskapitlet i dette notatet.

Det er òg mogleg for SSB å hente inn data frå kunstnarorganisasjonane om medlemstal, fordeling av medlemmer, osv. Veksten i, og den sterkare geografiske konsentrasjonen av, «kunstnarbefolkninga» (kanskje òg feminiseringa) er ein del av den aukande differensieringa av kulturfeltet. For ein del kunstnarorganisasjonar ligg det òg føre opplysningar om fast tilsetjing, frilansverksemd o.l. Dessutan bør ein, slik mellom anna den svenske kulturstatistikken gjer, presentere tal over personar som er eller vert uteksaminerte som studentar ved ulike kunstnarlege høgskular. Både skulane sjølve og Statens lånekasse for utdanning produserer relevant statistikk over dette. I tillegg sit kunstutdanningsinstitusjonane også med brukbar intern søkjar- og opptaksstatistikk ved det enkelte studium eller den enkelte høgskulen. Vi veit at søknaden til dei fleste kunstdanningar har auka sterkt siste åra. Det er mogleg å dokumentere dette i kulturstatistikken. Bjørkås (1998) illustrerer elles nokre av problema ein står overfor dersom ein særskilt vil undersøkje frilanskunstnarar på grunnlag av tilgjengelig statistikk. Det finst ingen overgripande institusjonar eller forvaltningsorgan som samlar inn og forvaltar statistiske data om frilansarane (kanskje bortsett frå skatte- og trygdemyndigheitene).

Det finst altså nesten ikkje relevant næringsstatistikk og økonomisk statistikk i den offisielle norske kulturstatistikken. Tilrådingane frå forprosjektet i 1995 har ikkje vorte følgde opp på dette punktet. Eit første steg frå SSB si side *kan* vere å lage eit eige kapittel i NOS Kulturstatistikk om «Kulturens pengar».

5

DEI FIRE UTVALDE OMRÅDA

Vi skal nedanfor sjå nærmare på dei fire områda scenekunst, musikk, film og kino og bøker og litteratur. Kva finst av data om desse områda i den offisielle kulturstatistikken (og eventuelt andre stader), kva finst ikkje, og kva burde finnast? Kva må til for at kulturstatistikken i større grad enn i dag skal kunne fange opp dei strukturendringane som går føre seg i kulturlivet? Drøftinga er i hovudsak knytt til den årlege statistikkpublikasjonen NOS Kulturstatistikk.

Scenekunstheltet er i dag langt mindre institusjonalisert enn tidlegare. Det er meir privatisert, og grensene mellom klassisk teater, show og lystspel er uklare. *Musikklivet* er kanskje det mest mangfaldige av alle kulturområda, fylt av enorme kontrastar – frå symfoniorkestra via det lokale korpset til den kommersielle musikkindustrien. Kvar er dagens tyngdepunkt? *Film* er først og fremst amerikansk underholdningsindustri på godt og vondt. Norsk filmproduksjon slit med å finne sin plass i dette bildet. I dag synest produksjonen å vere noko meir desentralisert og prega av småselskap enn før. *Kino*-Noreg er definitivt inne i ein privatiseringsprosess. *Litteraturfeltet* er prega av maktkonsentrasjon og kjededanningar på den eine side, av liberalisering i omsetningsleddet og av framveksten av nye einingar – småforlag – på den andre sida.

Det er få eller ingen av desse prosessane vi kan lese oss fram til i kulturstatistikken. Statistikkpublikasjonane problematiserer heller ikkje utviklinga. Kulturstatistikken til SSB har mest vore oppteken av korleis vi som *konsumentar* bruker tida vår

(men ikkje pengane våre) til å sjå teater og dans, høyre på musikk, gå på konsertar, sjå film, video og fjernsyn og lese, kjøpe og låne bøker. Strukturendringane på tilbodssida har det vore lita interesse for. Eller sagt på ein annan måte: *Oppdrags-givarane*, det vil seie Kulturdepartementet og Norsk kulturråd, har ikkje vore særleg interesserte i å kjøpe seg (statistisk) kunnskap om dette.

Scenekunst

Kapitlet om scenekunst i NOS Kulturstatistikk 2001 har åtte tabellar og ein (svært) enkel figur. Fem av tabellane dreier seg om ulike sider ved 21 offentleg finansierte scenekunstinstitusjonar (framsyningar, tilskodarar, tilsette, driftsinntekter og -tilskot). To tabellar dreier seg om frie teater- og dansegrupper (i 2001 i alt 59 slike; i 1985 var talet 25). Den siste tabellen viser kor mange av oss som var på teater, opera og ballett siste året. Det er det heile. 1982-publikasjonen hadde tolv tabellar og to figurar. Den svenske «Kulturstatistik 2002» har 19 tabellar og 16 figurar på området teater og dans, mest her også om offentleg finansierte institusjonar og frie grupper.

Forprosjektet i 1995 foreslo ei utviding av statistikken slik at det gav eit betre bilde av «bredde, spesielt amatørvirksomhet og regionale institusjoner etterlyses. Mer om dans, opera og frie teatres aktivitet er også ønskelig [Ö..] Også tabeller som kan vise teateraktiviteten samlet har vært etterlyst» (Nielsen 1995:16). Det vart også peikt på at ein burde hente data frå Norsk kulturråd, særleg frå scenekunstutvalget, som yter støtte til eit vidt spekter av scenekunstaktivitetar. Ein burde òg hente data frå Norsk amatørteaterforening. Lite eller ingenting av dette har vorte realisert.

Dei viktigaste kjeldene til scenekunststatistikken er Norsk Teater- og Orkesterforening, årsmeldingar frå institusjonane, Teatersentrum og SSBs undersøkingar av kulturdeltaking og –forbruk. Den statlege scenekunstutgreiinga, inklusive vedlegget utarbeidd av konsultantselskapet Econ (NOU:2002:8) og Løyland og Ringstads studie av produksjons- og kostnadsstruktur i norske teater (Løyland/Ringstad 2002a) gir meir tilrettelagd og analytisk behandla scenekunststatistikk. Røysengs og Bergsgards undersøking av den statlege støtteordninga til fri scenekunst inneheld også statistikk om fri scenekunst, basert på data frå arkivet til Norsk kulturråd (Bergsgard og Røyseng 2001).

Løyland og Ringstad (2002a) har peikt på ei rekkje problem når det gjeld produksjonen av scenekunststatistikk på institusjonsnivå. Føreliggjande datakjelder gir ikkje eit godt nok mål på produksjonen ved teatra (forholdet mellom «framsyning»

og «oppsetning»); det er vanskeleg å unngå dobbeltteljing (gjestespel); registreringa av tilsette er problematisk fordi ho fangar opp berre fast tilsette, ikkje årsverk. Det er no nesten slutt med nye faste tilsetjingar. Men ein god del skodespelarar ser ut til å bli tilsette i meir langvarige engasjements- og vikarstillingar, det vil seie i tilsetjingsforhold ein stad «imellom» fast tilsett og rein frilans. Denne «nye» heterogeniteten i tilsetjingsforhold vert ikkje fanga opp i statistikken.

Dei statistikkjeldene som ligg føre, fangar heller ikkje opp *kvalitative aspekt* ved teaterproduksjon og -tilbod. Skilja mellom «det høge» og «det låge», mellom «seriøs kunst» og «lettare underhaldning» og/eller mellom «tradisjonelt» og «moderne» er heilt sentrale kulturpolitiske og kunstsosiologiske skiljelinjer. Ei inndeling i ulike dramatiske «sjangrar» (jf. lystspel, musikal, drama osv.) kunne i nokon grad fange opp slike skiljelinjer, men eksisterande datakjelder gir dårleg grunnlag for å produsere slik statistikk. Å måle slike kvalitative aspekt ved teaterproduksjonar ville uansett representere problematiske metodiske utfordringer.

Rapporteringa frå *det frie feltet* (frie sceniske grupper) er også mangelfull. Bergsgard og Røyseng (2001:14), som har evaluert det statlege tilskotet til fri scenekunst, skriv følgjande om statistikkgrunnlaget på dette feltet: «En manglende systematikk i opplysningene fra Kulturrådet har svekket mulighetene for å bearbeide tallmaterialet på en enkel og sikker måte. Opplysningene er til dels noe mangelfulle. I tillegg er de kategorisert noe ulikt fra år til år.» Manglande samordning mellom statistikk frå det frie og det institusjonaliserte feltet er dessutan eit problem, som mellom anna gjer samanlikningar vanskelege.

Det er behov for å *betre dei rapporteringsrutinane* frå institusjonane som danner grunnlaget for statistikkproduksjon på feltet. Det vil seie at det bør etablerast nokre felles standardar for rapportering frå enkeltinstitusjonar til departementet og/eller NTO. Det er snakk om felles standardar a) over tid og b) mellom institusjonar, så langt råd også mellom institusjonar på det institusjonaliserte og det frie feltet. Ei slik standardisering burde blant anna også gi grunnlag for statistikk om oppsetningar, repertoar eller sjanger, innkjøpte produksjonar og selde produksjonar, turneverksemd, faktisk utførte årsverk med meir (jf. Løyland/Ringstad 2002b). På sikt burde ein på dette grunnlaget kunne etablere ein meir oppdatert database med nøkkelinformasjon om norske teater.

Kulturdepartementet må kunne ta hovudansvaret for at det vert etablert slike felles standardar for rapportering. Det bør kunne skje som ledd i den generelle styrings-

eller rapporteringsdialogen departementet har med institusjonane. Eit standardiseringsarbeid bør kunne skje i samarbeid med NTO og relevante forskings- eller utgreiingsmiljø.

I mykje av den føreliggjande kulturstatistikken opererer ein med teater/musikal/revy som éin felles kategori. I andre publikasjonar (kulturbruksundersøkingane) vert det skilt mellom nokre sjangermessige hovudkategoriar, for eksempel mellom revy, komedie, drama, musikal, barneteater og dokketeater (Vaage 2001). I atter andre publikasjonar vert det også i nokon grad skilt mellom profesjonelle førestellingar og amatørførestellingar (Vaage 1996). Både frå ein kulturfagleg og ein kulturpolitisk synsvinkel ville det vere interessant å få fram kulturstatistikk som også på tilbods- eller produksjonssida kunne *differensiere mellom ulike typar teaterkonsum*. Det er dessutan også behov for og interesse for meir systematisk kunnskap om ulike typar *private inntektskjelder* ved scenekunstinstitusjonane (jf. billettinntekter, sponsing, andre inntektsgivande aktivitetar). Det burde by på få problem for departementet eller for NTO å få dette inkludert i dei ordinære rapporteringsrutinane. Som nemnt før ligg det i kulturstatistikkpublikasjonen føre data om sponsormidlar når det gjeld symfoniorkestra.

Vi ser det altså som ønskjeleg – og også som mogleg – å utvikle rapporteringsrutinar som kan skaffe fram fleire data i scenekunststatistikken som gir meir innsikt i og betre forståing av dei differensieringsprosessane som går føre seg på feltet. Ansvar for dette ligg primært hos Kulturdepartementet. Også statistikk frå scenekunstutvalet i Norsk kulturråd bør utnyttast betre. Det gjeld særleg statistikk henta frå dei ulike støtteordningane (til fri scenekunst, ny dramatikk, ny koreografi, historiske spel o.l.).

Kulturstatistikken inneheld ikkje opplysningar om utvikling og omfang når det gjeld «privatteater» og dei mange historiske spela o.a. som har kome i gang rundt om i landet. På det siste feltet er det Kulturrådet som sit med flest samla opplysningar. Det finst derimot ikkje samla oversikter over omfanget av «privatteater» og andre framvisingsstader for scenekunst utanom dei offentlege institusjonane og verksemda til dei organiserte frie gruppene. Vårt inntrykk er at omfanget av slik verksemd er aukande – i pakt med dei aukande tendensane til differensiering, minkande skilje mellom «høg» og «låg» kunst og meir samvirke mellom «tradisjonell» kunst og kulturunderhaldningsverksemd. Den svenske kulturstatistikken har opplysningar om førestellingar og besøk ved ca. 20 teater utan statleg støtte, vesentleg i Stockholm (opplysningane er henta frå Stockholms kulturförvaltning). Eit slik oversyn burde

vere mogleg å få fram også i den norske kulturstatistikken.

Oppsummert bør den norske kulturstatistikken på scenekunstheltet i betydeleg større grad kunne spegle av det faktum at feltet har vorte langt meir variert og differensiert dei seinare åra. Dette kan ein i hovudsak få til ved betre og meir standardiserte rapporteringsrutinar frå institusjonane og ved å gjere seg bruk av fleire datakjelder enn i dag. Det bør òg verte tettare kontakt mellom SSB, som publiserer statistikken, og dei faglege miljøa som kan stå for utvikling og betring av grunnlaget for statistikken.

Bøker og litteratur

NOS Kulturstatistikk 2001 har her 16 tabellar og ein enkel figur. Elleve tabellar gir oversyn over utgitte bøker og småtrykk gruppert på ulike måtar. Kjelde for dette er Nasjonalbiblioteket. Tre tabellar presenterer omsetningstal for bøker for medlemmene i Den Norske Forleggerforening. 1982-publikasjonen hadde om lag dei same tabellane, men i tillegg også opplysningar om medlemmer, utgitte titlar, selde eksemplar for to av bokklubbane (Den Norske Bokklubben, Hjemmets Bokforlag). 1995-forprosjektet (Nielsen 1995:20) tilrådde ei utviding og omredigering av kapitlet med ny informasjon mellom anna om

- forfattarar
- informasjon om bokkjøp og boklesing
- bokklubbar
- støtteordningar til litterære formål, særleg innkjøpsordningar
- norsk litteratur i utlandet

Ikkje noko av dette har vorte følgt opp.

Publikasjonen «*medienorge 2002 – Fakta om norske massemedier*», produsert ved Institutt for medievitenskap ved Universitetet i Bergen av prosjektet «*medienorge*», som er styrt og finansiert av Statens medieforvaltning, presenterer i sin bokstatistikk 27 tabellar om boktilstand eller -utvikling (eksklusive bibliotek). Samanlikna med NOS-publikasjonen er det her langt fleire tabellar om utviklinga i den norske bokmarknaden. Men kjeldene for statistikken er dei same som SSB bruker (Nasjonalbiblioteket, Forleggerforeningen). Heller ikkje her finn vi opplysningar om bokklubbar. Men «*medienorge 2002*» presenterer eit lite oversyn over eigarinteressene til forlaga Gyldendal, Cappelen, Egmont Norge og Aschehoug, og gir i ein tekstdel ein analyse av utviklinga på bokfeltet dei seinare åra. Denne

publikasjonen, som omfattar heile Medie-Noreg, har elles mykje kortare produksjonstid enn NOS-kulturstatistikk.

Den svenske kulturstatistikken har under området «böcker» 21 tabellar og 21 figurar, pluss 1 side med tekst og kommentarar. Her er det mellom anna omfattande oversyn over ulike statlege støtteordningar (til utgiving av litteratur, til bokhandlarar, forfattarar, tidsskrift osv.).

Den offisielle NOS-statistikken på bokområdet var faktisk meir informativ i 1982 enn i 2001. Han kviler berre på to kjelder: Nasjonalbiblioteket (som er fullstendig) og Forleggerforeningen (som omfattar dei forlaga som er medlemmer i foreininga). Viktige kjelder som mellom anna *Den norske Bokhandlerforeningen* og *Norsk kulturråd*, er ikkje brukte. Den førstnemnde har i ei rekkje år gjennomført eller fått gjennomført «normtalsundersøkingar» (undersøkingar av «Økonomiske forhold i norsk bokbransje») (Ringstad/Løyland 2002), medan Kulturrådet forvaltar eit av dei viktigaste statlege litteraturpolitiske verkemidla i Noreg, innkjøpsordningane for ny norsk skjønnlitteratur (Freihow 2001). I tilknytning til det litteratursosiologiske og litteraturøkonomiske forskingsprosjektet LITINOR (tidleg på 1990-talet) vart det også samla og tilrettelagt nøkkeltal om innkjøpsordning/bokbransjen i ein særskild *database*, slik at materialet skulle kunne behandlast statistisk. Men dette arbeidet stansa på halvvegen og vart ikkje fullført. Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen har gjennom dei siste 10-15 åra også fått gjennomført fleire landsomfattande surveyundersøkingar om *boklesing* (jf. Ringstad/Løyland 2002). I tillegg vil vi peike på at dei mange skribentorganisasjonane – skjønn- og faglitterære – sit på betydelege informasjonskjelder som ikkje er tekne i bruk av SSB. Det same gjeld også ein organisasjon som Kopinor, som forvaltar sekundærbruken av (særleg) bøker og anna (skrive) opphavsrettsverna materiale. Dette er enkelt tilgjengelege data som SSB lett kunne ha nytta i sin statistikkproduksjon på bokområdet.

Det finst få *overgripande* eller *generelle empiriske* eller *statistisk baserte studiar* av bokbransjen, men situasjonen er noko betre her enn på scenekunstmrådet. På 1970-talet publiserte Bjørn Asbjørnsen «Studier i bokøkonomi I og II», som ledd i den kulturøkonomiske satsinga som professor Arnljot Strømme Svendsen stod bak ved Handelshøgskolen i Bergen (Asbjørnsen 1974). Dette er framleis å sjå på som eit pionerarbeid på feltet. Det same gjeld Trond Andreassens «Det litterære system i Norge» (1986) og «Bok-Norge. En litteratursosiologisk innføring» (1992 og 2000). Både Asbjørnsens og Andreassens bidrag er eller var i hovudsak deskriptive studiar

utan store analytiske ambisjonar. Begge skildrar det litterære systemet ved hjelp av føreliggjande statistikk. Som ledd i det såkalla LITINOR-prosjektet ved Universitetet i Oslo blei det også i første halvdel av 1990-talet gjennomført fleire studiar av bokbransjen, som iallfall delvis baserte seg på tilgjengeleg statistikk på feltet (jf. for eksempel Fjeldstad 1993 og Danielsen 1995). Vidar Ringstad og Knut Løyland (2002) ved Telemarksforsking-Bø har nett publisert ein brei kulturøkonomisk analyse av norsk bokbransje – med vekt på endringstendensar og litteraturpolitiske perspektiv. Undersøkinga er gjord på oppdrag av Norsk kulturråd, som ledd i utgreiinga av «Strukturendringer i bokbransjen». Også denne undersøkinga utnyttar føreliggjande bokbransjestatistikk. Ved Høgskolen i Oslo (Bibliotekhøgskolen) er det sjølv sagt gjennomført mange studiar spesifikt om bibliotekspørsmål. Nokre av desse studiane er også relevante som bidrag til meir allmenne analysar av bokbransjen som næring.

Kva for problem og mogleg behov for betring av statistikkproduksjonen ser vi på dette feltet?

Ringstad og Løyland (2002:95) peiker på at føreliggjande kjelder til dels dekkjer forskjellige periodar, slik at det kan vere vanskeleg å etablere konsistente tidsseriar for lengre tidsperiodar. Det er også eit openbert problem at det meste av bransjestatistikken vert utarbeidd av Forleggerforeningen – og berre omfattar dei forlaga som er medlemmer her. Vi har derfor liten systematisk kunnskap om dei uorganiserte forlaga, mellom anna om dei etter kvart mange småforlaga i distrikta. Spesielt interessant i denne samanhengen er kanskje dei mange utgivingane av «lokallitteratur» (lokalhistorisk litteratur, bøker av lokale humor- og underhaldningsforfattarar, praktbøker osv). Oversikter over salstoppane frå lokale bokhandlarar tyder på at slik «lokallitteratur» har eit forholdsvis stort omfang.⁹ Det er behov for å styrkje informasjonsgrunnlaget på dette feltet – og meir generelt når det gjeld forlagsverksemd utanfor Forleggerforeningen.

Tilsvarande problem har ein når det gjeld bokhandel- eller detaljistleddet. Her gir nøkkeltala til Bokhandlerforeningen ufullstendig informasjon. Svært mange forhandlarar¹⁰ av bøker er korkje medlemmer av Bokhandlerforeningen eller av Narvesenssystemet. Det dreier seg om supermarknader, kioskar, tobakksbutikkar osv. (Andreassen 2000). Informasjon om denne delen av distribusjonssystemet kan

⁹ Tidlegare direktør Gjerdene i Bokhandlerforeningen tok kontakt med Mangset ein gong på 1980-talet for å få i gang ei undersøking av nettopp denne delen av det litterære systemet. Dessverre blei det aldri noko av prosjektet.

¹⁰ Ca. 7000 "andre forhandlarar" mot knapt 600 bokhandlar og vel 400 Narvesenutsal.

eventuelt hentast frå Bladcentralen, som er den største distributøren av norske bøker til desse detaljistledda. Det er behov for å styrkje informasjonsgrunnlaget om bokdistribusjon utanom medlemsbedriftene i Bokhandlerforeningen.

Det kan også representere eit problem at bransjestatistikken i hovudsak vert produsert av private organisasjonar med klare kommersielle interesser. Næringsinteresser og faglege forskingsmessige interesser er ikkje alltid samanfallande.

Bokbransjestatistikken gir elles ganske grove kategoriseringar av ulike typar eller kategoriar litteratur (sjangrar). Han eignar seg for eksempel knapt til å studere fordelinga mellom «høg» og «låg» innanfor bokproduksjonen. Det er svært vanskeleg å handtere slike skiljelinjer reint metodisk. Samtidig dreiar det seg om heilt avgjerande skiljelinjer – både litteratursosiologisk og litteraturpolitisk.

Nedgang i boklesing blant barn og ungdom, særleg blant gutter og unge menn, representerer ei stor kulturpolitisk utfordring (Rudlang 1998, Ringstad/Løyland 2002). Men det er enno noko uklart om vi har å gjere med generasjons- eller livsløpseffektar, det vil seie om dei unge mennene som veks opp i dag, vil verte «svake lesarar» resten av livet, eller om dei vil auke leseaktiviteten med alderen. Det er derfor ønskjeleg med panelundersøkingar på dette feltet. Det vil seie at ein bør gjere jamlege undersøkingar og oppfølgingsundersøkingar av eit utval eller panel av dagens ungdom (m.o.t. lesevanar) i dag og på utvelde tidspunkt i framover i livet.

Oppsummert kan vi slå fast at SSB har gjort lite (eigentleg ingenting) for å utvikle statistikken over bøker dei siste 20 åra. Kjeldegrunnlaget kan, som peikt på ovanfor, utan problem utvidast betydeleg. Ein bokstatistikk som berre kviler på data frå Nasjonalbiblioteket og Forleggerforeingen, vil langt frå vere fullstendig. At Kulturrådet ikkje er brukt som kjelde på dette feltet, er – mildt sagt – bortimot oppsiktsvekkjande. For kulturstatistisk å belyse pågåande strukturendringar i bransjen er det òg ønskjeleg med nærmare samarbeid mellom SSB og pågåande fou-arbeid om dette feltet.

Film og kino

Kulturstatistikk 2001 har elleve tabellar og ein enkel figur på dette feltet – sju tabellar om kino og fire om film. Hovudkjelda er organisasjonen Film og Kino (tidlegare KKL). Kinotabellane dreier seg om besøk, filmtitlar, sitjeplassar, eigarform og billettinntekter – filmtabellane om sensurerte langfilmar, samlingar

ved Norsk filminstitutt og produksjon av norske kortfilmar. 1982-publikasjonen var nesten identisk, men hadde i tillegg oversyn over statlege utgifter til filmformål.

1995-prosjektet seier at dette kapitlet «bør redigeres og utvides» (Nielsen 1995:17), mellom anna med meir informasjon om norskprodusert film, og om film på video og film på fjernsyn, ikkje berre kinofilm. Kjeldegrunnlaget burde utvidast, særleg burde ein vende seg til Statens filmtilsyn. Også medieavdelinga i Kulturdepartementet vert peikt på som samarbeidspart.

Publikasjonen «*medienorge 2002*» (sjå ovanfor) har 25 kino/film-tabellar og 19 videotabellar. På filmområdet er KKL/Film og Kino også her hovudkjelde. Men ein har dessutan teke med oversyn over reklameomsetning for kino, over statsstøtte til produksjon av norsk langfilm 1991-2001, filmtoppen 2001 og diverse statistikkar med Statens filmtilsyn som kjelde. Videostatistikken, som ikkje finst hos SSB, er basert på opplysingar frå Norsk Videogramforening, EE-bransjen¹¹ og Statens bibliotektilsyn. Her finst data over omsetning, titlar, pris o.l. for videokassetar/ DVD (kjøp/leige), marknadsdelar for distributørar, osv. Området «film, kino, video, DVD» vert også analysert i ein eigen artikkel.

Den svenske kulturstatistikken inneheld på dette feltet 10 tabellar og 15 figurar. Mange av dei viser utviklinga på ulike felt frå slutten av 1980-åra fram til 2000. Her er òg teke med oversyn over omsetning av leige- og kjøpevideo, selde video- og DVD-spelarar, statleg støtte til svensk filmproduksjon og kinodrift, dei 10 mest besøkte filmane, osv., altså slikt som *ikkje* er inkludert, men lett kan og bør inkluderast i den norske statistikken på feltet.

Medan det innanfor scenekunst- og bokfeltet no er i gang eller nyss har vore gjennomført større utgreiingar og forskingsarbeid, som mellom anna ser nærmare på strukturtrekk og vurderer kvaliteten på eksisterande datagrunnlag, er det ikkje i gang slike arbeid på film- og kinofeltet. Det vart rett nok lagt fram ein NOU i 2001 (NOU 2001:5 Kino i en ny tid. Kommers og kultur), der eit utval vurderer framtidig kinopolitikk i Noreg under nye – og meir kommersielle – rammevilkår. Statistikk- og datagrunnlag vert ikkje vurdert i innstillinga.

Filmens og kinoens plass i det samla kulturbildet er «tvitydig». Samanlikna med til

¹¹ EE-bransjen er eit interesseorgan for elektro- og elektronikkbransjen, oppretta av Elektronikkforbundet og Leve-
randørforbundet Lyd&Bilde. EE-bransjen utarbeider bransjestatistikk over mellom anna sal av utstyr knytt til video
og fonogram (jf. <http://www.ee-bransjen.no>).

dømes scenekunst er film og kino (mykje) nærmare knytt til den kommersielle underholdningsindustrien. Mesteparten av filmene som vert viste på kino i Noreg, er amerikanske. Marknadsandelen til norske filmar på norske kinoar har dei siste åra variert mellom 5 og 14 pst. Eit norsk særtrekk har vore det kommunale kinomonopolet og filmleigeavtalen, som regulerer vilkåra for utleige av kinofilm frå distributørane til kinoane. Begge desse er i dag under betydeleg press. Privatisering, kjededanningar og auka konkurranse om kundane vil prege utviklinga i tida framover. Samtidig er det aukande fokus på produksjon av norsk film. Det offentlege selskapet Norsk film AS vart lagt ned for eit par år sidan, og Norsk filmfond vart skipa for å forvalte statlege tilskotsordningar til filmproduksjon. Uavhengige private norske filmprodusentar er målgruppa for arbeidet til Norsk filmfond.

Kan eller bør så dette avspeglast i kulturstatistikken, og/eller bør det i større grad verte gjenstand for fagleg utgreiingsarbeid?

Ein representant for Kommunale Kinomatografers Landsforbund gav i 1995 følgjande kommentar då han skulle svare på eit spørjeskjema i samband med det forprosjektet vi har omtalt: «Data er så gamle at de går inn i arkivet, og kan ikke brukes som et verktøy i hverdagen.» Han peiker her tvillaust på eit problem når det gjeld produksjonen av statleg kulturstatistikk. *Han tek altfor lang tid å produsere.* Per i dag kan vi til dømes gå inn på heimesida til organisasjonen Film og Kino og hente ut informasjonar om kinobesøk osv. for året 2002 (og for 2001). I kulturstatistikken har ein enno ikkje kome lenger enn året 2001. I løpet av kort tid ligg det føre mykje anna behandla kinostatistikk (og filmstatistikk) for 2002 på nettet. SSB kjem med «sine» 2002-tal først om vel eit år. Vi har her brukt kinofeltet for å illustrere eit problem, men det gjeld andre felt også, sjølv om Kino-Noreg er blant dei som er først og tidlegast ute med sine statistikkar.

Uansett: Film- og kinostatistikken kan utan særleg ekstra ressursar forbeholdast og supplerast – også med statistikk som har økonomisk og næringsmessig interesse. Når det gjeld film, bør statistikken vise utviklinga av statlege tilskot til norsk (lang)filmproduksjon og kople dette med publikumstal og billettinntekter for filmene. Det er òg av interesse å få fram produksjonsstad for dei norske filmene. Det same gjeld i og for seg også norske kortfilm. Norsk filmfond har oppgåvene klare. På sikt bør ein ha som målsetjing å kunne dokumentere kva som vert resultatet av omlegginga av satsinga på norsk spelefilmproduksjon. Utover dette bør ein gjennom nærmare samarbeid med organisasjonen Film og Kino kunne presentere

tal over utviklinga i norsk kinoøkonomi: Korleis fordeler inntekter og utgifter seg for kinoane samla og for ulike grupper av kinoar (t.d. kommunalt eigde, privat eigde, aksjeselskap), kor store er dei offentlege (kommunale) driftstilskota, korleis utviklar billettprisane seg, kor mange premierefilmar har ulike kinoar, osv. Ein bør òg få fram korleis strukturen i kinobransjen gradvis endrar seg, dvs. status for selskapsstruktur på kinofeltet dei ulike åra. Igjen er dette tal som er forholdsvis lett tilgjengelege. Statistikken bør elles – som peikt på i 1995-prosjektet – også ha med oppgåver over omsetning av leige- og kjøpevideoar, og sal av video- og DVD-spelalarar, slik den svenske kulturstatistikken har det. Det er vel heller ikkje noko i vegen for at også SSB kan presentere tal over dei ti best besøkte kinofilmane siste åra – både for filmar generelt og for norske filmar. Det same kan gjelde video-/DVD-film.

SSB har altså gjort lite for å utvikle og utvide film- og kinostatistikken sidan 1995. Faktisk var statistikken meir informativ i 1982 enn i 2001. Også på dette feltet kan kjeldegrunnlaget utan problem utvidast betydeleg og gi oss ein noko meir relevant statistikk enn i dag. Helst bør statistikken også kome (minst) eit halvt år tidlegare enn han gjer.

Musikk

På musikkfeltet har Kulturstatistikk 2001 elleve tabellar og ingen figurar. Fire av tabellane gjeld symfoniorkestrera, ein Rikskonsertane. Vi finn òg eit oversyn over ulike statlege utgifter til musikk. For dei seks symfoniorkestrera er det òg oppgitt sponsorinntekter. Elles er det oversyn over medlemsorganisasjonar i Noregs Musikkråd og medlemmer i Norges Musikkorps Forbund og Norsk korforbud og eit oversyn over sal av fonogram med data frå Grammofonplategrossistenes Forening (GGF).

I 1982-publikasjonen finn vi seks tabellar og to figurar. 1995-prosjektet peikte på at musikkapitlet burde «revideres og utvides» (Nielsen 1995:18). Kapitlet viste i liten grad breidda i norsk musikkliv og var for mykje fokusert på det institusjonaliserte musikklivet. Ein burde arbeide mot at kapitlet kunne inndelast etter «sjanger» på området. Det vart vidare peikt på at Norsk Musikkinformasjon kunne gi data om kontakten norsk musikk har med utlandet, og at GGF har data over omsetning av ulike fonogram. I det vidare arbeidet med publikasjonen burde ein drøfte om det «bør gis informasjon om struktur i fonogrambransjen i Norge». Ein etterlyste også statistikk frå TONO, Gramo og Kringkastingsselskapa og frå kommunale musikkskular. Dessutan burde kapitlet ha informasjon om musikkfestivalar.

I «*medienorge 2002*» omfattar fonogramstatistikken 22 tabellar. 11 av dei har GGF som kjelde, mens SSB-publikasjonen berre har éin slik tabell. Medienorge bruker også Norsk kulturråd, Norsk musikkinformasjon, Fond for lyd og bilde og EE-bransjen som kjelder for ulike tabellar (statsstøtte til norsk fonogramproduksjon, nye norske fonogram per sjanger, sal av avspelingsutstyr). Utviklinga på feltet vert også kommentert i ein eigen artikkel.

Den svenske kulturstatistikken inneheld på musikkområdet to sider tekst og analyse, 19 tabellar og 18 figurar. Her er det òg hovudvekt på musikk institusjonar og -organisasjonar. Vi finn elles eit oversyn over alle offentlege utgifter til musikkformål fordelte på type formål og på stat, landsting og kommune. Fonogramstatistikken er meir utvikla og detaljert enn den norske. Det er òg teke med data om musikk i kringkastingsselskapa.

Som vi skreiv innleiingsvis i dette kapitlet, er musikkfeltet det mest omfattande og mangesidige av dei fire kulturområda vi tek for oss her. Som tilfellet er på film- og kinofeltet, har vi heller ikkje her noko (pågåande) forskings- eller utgreiingsarbeid som spesielt tek opp strukturendringar og/eller statistikkbehov på feltet. Norsk kulturråd har rett nok fått utført tre større utgreiingar siste 1 1/2 åra om folkemusikk og folkedans, populærmusikk og musikkensemble, som alle drøftar og analyserer kulturpolitiske utfordringar ein står overfor på desse felta. Rapportane skal òg danne basis for mogleg nye eller endra statlege tiltak og verkemiddel på sektorane. Dei tre rapportane er i hovudsak kvalitative analysar av felta.

Musikkstatistikken til Statistisk sentralbyrå er på ingen måte dekkjande når det gjeld å vise mangfaldet innanfor musikklivet. Statistikken dekkjer berre verksemda til dei statlege finansierte musikk institusjonane og gir elles eit oversyn over utviklinga i medlemstalet i ein del (frivillige) musikkorganisasjonar. SSB har i liten grad følgt opp dei tilrådingane som kom fram i 1995-prosjektet. Unntaket er det enkle oversynet frå GGF over omsetning av fonogram; data som per i dag ligg føre for 2002, mens det siste vi finn i NOS, er for 2001.

Ser vi på svensk (og finsk) kulturstatistikk, finn vi også der at opplysningar på musikkfeltet i all hovudsak er konsentrerte om det som er lett tilgjengelege opplysningar, dvs. data om det institusjonaliserte og profesjonelle (klassiske) musikklivet. Den finske kulturstatistikken har dessutan opplysningar om musikkfestivalar, henta inn frå samarbeidsorganisasjonen for festivalar i Finland. Også i Noreg finn vi ein slik samarbeidsorganisasjon (Norske musikkfestivaler). Dessutan

forvaltar Norsk kulturråd ei særskild støtteordning for musikkfestivalar. Dette er kjelder som ein snarast kan gjere seg bruk av i den norske kulturstatistikken. Norsk kulturråd arbeider elles for tida med ei eiga festivalutgreiing. Det finst òg ein omfattande statistikk over verksemda i dei norske kommunale kulturskulane (tidlegare: musikkskular), årleg utarbeidd av Norsk kulturskuleråd. Det vil koste SSB lite å hente ein del oversiktstal frå denne statistikken.

Det vil elles vere naturleg at SSB i betydeleg større grad søker samarbeid med Musikkinformasjonssenteret (MIC, tidlegare Norsk musikkinformasjon), som etter kvart framstår som ein sentral node i det omfattande norske musikknettverket. Også Norsk kulturråd bør verte ein meir sentral samarbeidspartnar i arbeidet med musikkstatistikken.

Hovudutfordringa ein står overfor, vil likevel vere korleis statistikken eventuelt skal avspegle det omfattande heil- eller halvkommersielle musikklivet. Her treng ein nærmare samarbeid med sentrale aktørar som plateselskapa – t.d. gjennom IFPI, FONO og musikkforlaga.

Musikkfeltet er kanskje det av dei fire felta «våre» som er det vanskelegaste å dekkje med kulturstatistiske opplysningar. Det er både fordi feltet er omfattande og variert, og fordi det har så mange kommersielle aktørar, som i liten grad har plikt til å levere frå seg opplysningar, som har mange små enkeltaktørar, og som heller ikkje har tunge fellesorganisasjonar, slik ein til dømes har på det klassiske og offentleg finansierte scenekunst- og musikkfeltet. Det skal likevel ikkje mykje meirarbeid frå SSB til for at den noverande musikkstatistikken kan supplerast med nyttig informasjon mellom anna om musikkfestivalar, om musikkbruk i kringkastingselskap, om musikk- og kulturskular, om ulike tilskotsordningar og om verksemda i dei store opphavsrettsselskapa og dessutan nokre fleire data om utviklings- og strukturtrekk i det samla musikklivet. Utfordringa for SSB er (igjen) å søkje meir samarbeid med institusjonar som sit nærmare feltet. Musikkinformasjonssenteret peiker seg her ut, saman med Norsk kulturråd.

Kort oppsummering

I landet vårt finst det lite næringsmessig og økonomisk statistikk når det gjeld områda scenekunst, bøker og litteratur, film og kino og musikk. Den offisielle norske kulturstatistikken inneheld på desse felta ikkje særleg meir opplysningar i dag enn for 20 år sidan. Lite eller ingenting av dei strukturendringane som skjer, er reflekterte i statistikken. Mediestatistikken frå «medienorge» inneheld noko meir,

men ikkje mykje, om dette på felte film og kino, bøker og musikk. Denne statistikken kjem òg tidlegare ut enn den offisielle kulturstatistikken. Vi har elles sett at den svenske kulturstatistikken inneheld langt fleire – og meir tilrettelagde – data på desse fire felte enn det den norsk gjer. Men heller ikkje den samanhengande svenske kulturstatistikken inneheld særleg mykje næringsmessige og (nærings)økonomiske data. På alle dei fire felte er det mogleg å nytte seg av langt fleire kjelder enn det den noverande NOS-publikasjonen gjer seg bruk av, slik det òg vart peikt på gjennom eit forprosjekt i 1995 (Nielsen 1995). Vi kan for så vidt gjenta tilrådingane frå 1995. SSB må på alle felte utvide kjeldegrunnlaget og søkje samarbeid med fleire institusjonar og organisasjonar som alle produserer relevant statistikk.

Det er vanskeleg for oss å ta stilling til kor mykje ekstra ressursar som trengst for å få til ein tilfredsstillande og meir næringsretta kulturstatistikk på dei fire områda vi har drøfta ovanfor. Innsamling og tilrettelegging av data frå nye og mange ulike kjelder er tids- og arbeidskrevjande. Per i dag er det knytt vel 1 årsverk til arbeidet med den årlege kulturstatistikkpublikasjonen; av dette er eitt årsverk finansiert av Kultur- og kyrkjedepartementet. Ei utviding av statistikken slik vi har foreslått, krev auka ressursar. Det er rimeleg at omfanget av dette vil måtte drøftast mellom SSB, Kultur- og kyrkjedepartementet og Næringsdepartementet i fellesskap; eventuelt også med Norsk kulturråd. Vi har alt nemnt at det etter vårt syn vert brukt i overkant av ressursar til jamlege undersøkingar av folks kultur- og mediebruk. Vi vil tilrå at Kultur- og kyrkjedepartementet og Norsk kulturråd vrir ein del av desse ressursane over til produksjon av statistikk som tek føre seg utviklinga på *tilbodssida* innanfor kulturlivet. Vi vil òg tilrå at det vert innleidd eit samarbeid med utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd om utvikling og tilrettelegging av denne statistikken. Vi ser det som ønskeleg at det også i vårt land kjem i stand eit nærmare samarbeid mellom eit godt kompetent kulturfagleg miljø (som Norsk kulturråd) og dei i SSB som står for det praktiske arbeidet med kulturstatistikken. Dette vil medverke til å heve kvaliteten og aktualiteten også på den næringsretta kulturstatistikken, og også kunne bidra til delvis å løyse ressursproblemet.

Avslutningsvis vil vi peike på at på områda scenekunst og bøker/litteratur har det for kort tid sidan vorte gjennomført omfattande forskingsarbeid og utgreingar som både drøftar viktige strukturtrekk og -endringar innanfor desse felte og har produsert, systematisert og vurdert føreliggjande statistiske opplysningar om felte. Dette har m.a. samanheng med ei noko sterkare satsing på kulturøkonomisk forskning her i landet. På musikk- og kino/filmfeltet har det ikkje vore gjort denne type kvantitative studiar.

Vi vil streke under at det *ikkje vil* vere mogleg å få fram tilfredsstillande data og opplysningar av næringsmessig og økonomisk art om kulturfelta (berre) gjennom den samanhengande kulturstatistikken. Om ein ønskjer data og analysar som i meir omfattande grad skal belyse dei pågåande endringane på desse felta, må dette gjerast (også) gjennom kulturøkonomisk forskings- og utgreiingsarbeid. Vi vil tilrå at dei to aktuelle departementa tek dette opp til vurdering.

6

OPPSUMMERING OG TILRÅDINGAR

Det er allmenn semje om at den norske samanhengande kulturstatistikken ikkje er god nok. Han dekkjer ikkje på ein tilfredsstillande måte det aukande behovet for statistikk om kultursektoren og om kulturaktivitetar i samfunnet. Dette har vore slått fast mange gonger før. Sidan 1996 har SSB årleg gitt ut ein publikasjon med kulturstatistikk. Men i omfang, innhald og kvalitet skil denne publikasjonen seg lite frå den som vart gitt ut tidleg på 1980-talet. Produksjonstida er dessutan for lang, publikasjonen er lite lesarvennleg og inneheld ikkje noka form for analyse. Mesteparten av dei data som kjem fram i statistikken, er henta frå eit lite utval av offentlege institusjonar. Ei utgreiing som vart gjort i 1995, peikte på ei rekkje forbettringspunkt når det gjeld bruk av kjelder for og presentasjon av statistikken (Nielsen 1995). I beskjeden grad har dette vorte følgt opp. Dagens kulturstatistikk inneheld elles svært lite av næringsøkonomiske data.

I utviklinga av norsk kulturstatistikk sidan 1990 har fokus vore på brukarsida, ikkje på produksjonssida. Kulturdepartementet, Norsk kulturråd og Statens medieforvaltning har brukt mykje ressursar, uforholdsmessig mykje, på å få gjennomført omfattande og gjentekne kultur- og mediebruksundersøkingar. Medieundersøkingar har vorte gjennomførte kvart år, kulturbruksundersøkingane kvart tredje år sidan 1991. Dei skal no gjennomførast kvart fjerde år. Det er SSB som gjennomfører desse undersøkingane.

Mesteparten av den offisielle norske kulturstatistikken vert eksternt finansiert. SSB

sjølv finansierer berre statistikk over trus- og livssynssamfunn og museumsstatistikken. Den årlege NOS Kulturstatistikk vert i hovudsak finansiert av Kultur- og kyrkjedepartementet. Departementet synest i liten grad å ha engasjert seg i arbeidet med å betre denne publikasjonen.

I ein del andre land, vi har nemnt Sverige, Finland og Frankrike, vert den offisielle kulturstatistikken utvikla og produsert i samarbeid mellom det statistiske sentralbyrået og sentrale kulturfaglege miljø. I vårt land synest produksjonen i for stor grad å skje i Statistisk sentralbyrå utan særleg tilknytning til eller forankring i fagmiljø som arbeider med kulturpolitikk og kulturpolitiske utgreiingar.

Vi har i dette notatet konstatert at det skjer betydelege strukturendringar i kulturlivet. På det kulturøkonomiske og næringsmessige feltet synest dette mellom anna å gi seg uttrykk i at talet på «kulturentreprenørar» veks. Dette kan dokumenterast ved hjelp av data frå SSBs Bedrifts- og føretaksregister. I kulturstatistikken har denne kjelda hittil ikkje vorte nytta.

Når det særskilt gjeld områda scenekunst, bøker, film/kino og musikk, har vi ovanfor peikt på ei rekkje kjelder som SSB bør nytte seg av og inkludere i den årlege NOS-publikasjonen. Men dette må supplerast med eigne kulturøkonomiske utgreiingar og kartleggingar dersom ein ønskjer ein meir fullstendig dokumentasjon av dei omfattande næringsmessige endringane på desse felta.

Etter vårt syn er det no på tide å bruke relativt meir av ressursane til å utvikle statistikk om tilbodssida på kulturfeltet, dvs. produksjon, distribusjon, omsetning og marknad på kostnad av endå fleire kulturbruksundersøkingar. Det vil seie at Kulturdepartementet og Norsk kulturråd bør gjere ei omprioritering av dei ressursane som vert brukte til ulike former for kulturstatistikk.

Den vidare utviklinga og produksjonen av den samanhengande kulturstatikken bør skje i samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå og eit fagorgan eller -miljø med sterkare kulturfagleg kompetanse og tilknytning. I dag synest kulturstatistikken å vere lite basert på kulturfaglege og kulturpolitiske premissar og interesser. Det mest nærliggjande er å tenkje seg ei løysing som den svenske, nemleg å forankre dette arbeidet til *Norsk kulturråd* (i Sverige Statens kulturråd). Ein kunne eventuelt tenkje seg ei form for deling av dette ansvaret, slik at det fagleg baserte bestillar- og analyseansvaret blei lagt til fagmiljø med meir spesifikk kulturfagleg kompetanse på *ulike felt* (slik som NTO på teaterområdet). Men dette vil nok innebere ei

urealistisk spreiding av ressursar.

Med tilvising til det vi har peikt på innleiingsvis om utviklinga av føretak og bedrifter innanfor kulturfeltet, vil vi foreslå at det snarast vert sett i gang eit arbeid der ein med utgangspunkt i SSBs Bedrifts- og føretaksregister og i Folke- og bustadteljinga 2001 analyserer og ser nærmare på utviklingstrekk når det gjeld «entreprenør- verksemd» og sysselsetjing i kultursektorane. Standard for næringsgruppering og SSBs Yrkesklassifikasjon gir her gode mulegheiter for utvikling av til dels detaljerte analysar av dette. Eit slikt arbeid kan representere eit vesentleg bidrag til forståing av kultur som næringsmessig og økonomisk faktor, og også gi innsikt i regionale ulikskapar osv. Kulturrelevante data frå SSBs Bedrifts- og føretaksregister bør behandlast jamleg slik at ajourførte data kan kome med i dei årlege NOS- publikasjonane om kulturstatistikk. Telemarksforsking har alt sett i gang arbeid med å sjå nærmare på om ein kan etablere eit permanent system for å følgje nyetableringsaktivitet og sysselsetjing innan kulturfeltet over tid. Det kan innleiast eit samarbeid om dette mellom Telemarksforsking og SSB.

Kulturdepartementet, Kulturrådet og Næringsdepartementet bør snarast ta eit samla initiativ overfor SSB når det gjeld arbeidet med utviklinga av NOS Kulturstatistikk. Vi har ovanfor peikt på mange område der statistikken forholdsvis enkelt kan utvidast og gi meir samanhengande informasjon også om næringsmessige og økonomiske forhold i kulturlivet. Av dei fire områda vi særskilt har behandla, bør ein prioritere områda «film/kino» og «bøker/litteratur», dette fordi at her er kjeldegrunnlaget lettast tilgjengeleg i første omgang.

Vi har i denne rapporten peikt kva som *finst*, *ikkje* finst, og kva som etter vår meining *burde finnast* av tal og statistiske data av næringsøkonomisk og annan type i den norske kulturstatistikken. Vi har særleg konsentrert oss om den samanhengande, årlege statistikken. Det er ikkje mogleg for oss å finne ut kva dette vil krevje av ekstra ressursar. Det stod dessutan heller ikkje i mandatet for utgreiinga.

Vi har derimot blitt bedne om å svare på kven som eventuelt bør ha ansvaret for å *finansiere* ein utvida kultur- og næringsstatistikk. *Primæransvaret kviler etter vårt meining openbert på Kultur- og kyrkjedepartementet.* Initiativet til ei mogleg oppfølging av forslaga våre må kome herifrå. Sjølv om det kunne vere ønskjeleg, ser vi det som lite aktuelt, at SSB gjennom eigne ressursar kan medverke til ei utvikling av kulturstatistikken. Vi ser det likevel som rimeleg at SSB vert med i ei

arbeidsgruppe for å vurdere oppfølging av rapporten vår. Her bør forutan SSB og Kulturdepartementet, også Næringsdepartementet og Norsk kulturråd vere med. Det vil vere rimeleg at også dei to sistnemnde medverkar til finansiering av ein utvida kulturstatistikk med vekt på næringsøkonomiske forhold. Kulturdepartementet og Norsk kulturråd kan frigjere ein del ressursar ved å leggje mindre vekt på kultur- og mediebruksstatistikken. Det trengst likevel ressursar utover dette for å følgje opp dei tilrådingane vi har lagt fram.

Vi vil også peike på at det er ønskjeleg med eit nærmare samarbeid mellom statistikkprodusenten Statistisk sentralbyrå og eit kulturfagleg forskings- og utgreiingsmiljø når det gjeld vidare utvikling av kulturstatistikken. På denne måten vil ein kunne sikre seg at den norske kulturstatistikken, slik tilfellet er mellom anna i Sverige og Finland, kan få eit noko sterkare preg av sjølvstendig analysearbeid. Også av andre grunnar er det ønskjeleg med sterkare kopling mellom dei som arbeider med SSBs kulturstatistikk og eit kompetent kulturfagleg miljø.

Det miljøet som peikar seg ut her, er utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd. Seksjonen har dei siste åra hatt ansvaret for ei rekkje forskings- og utgreiingsarbeid på ulike delfelt innanfor kultursektoren (mellom anna musikk-, litteratur- og scenekunstheltet), og har generelt god kjennskap til og innsikt i mange sider ved norsk kunst- og kulturliv. Dersom ein skulle velje ei slik løysing i Noreg, inneber det at Kulturrådets utgreiingsseksjon vil måtte styrkjast med (minst) ei stilling.

Arbeidet med å få til ein meir næringsretta kulturstatistikk slik vi har foreslått, bør skje gradvis. På kort sikt må området tilførast i alle fall eitt ekstra årsverk. Noko av finansieringa av dette kan skje ved omprioriteringar (frå kultur- og mediebruksstatistikk til næringsstatistikk) i Kulturdepartementet, Norsk kulturråd og eventuelt i SSB. På eit par års sikt bør feltet tilførast i alt 2-3 årsverk. Det kan vere rimeleg at 50 pst. av desse ekstra ressursane vert tilført SSB og 50 pst. Norsk kulturråd. Vi ser det som rimeleg at Kulturdepartementet står for minst 50 pst. av dei samla ekstra kostnadene, medan resten vert delt mellom Næringsdepartementet, Norsk kulturråd og – om mogleg – Statistisk sentralbyrå.

LITTERATUR

Andreassen, T. (1986): *Det litterære system i Norge*. En litteratursosiologisk undersøkelse, Oslo.

Andreassen, T. (1992, 2000): *Bok-Norge*. En litteratursosiologisk innføring. Oslo.

Asbjørnsen, B. (1974): *Studier i bokøkonomi I og II*. Norges Handelshøyskole, Bergen.

Arnestad, G. (1992): *Sysselsetjing i kultursektoren 1980-1990*. Arbeidsnotat, Vestlandsforskning.

Arnestad, G. (1993): *Kulturfeltet i storbyane*. Arbeidsnotat, Vestlandsforskning.

Bille Hansen, T. (1993): *Kulturens økonomiske betydning «State of the Art»*. AKF-forlaget, København.

Bergsgard, N. A. og Røyseng, S. (2001): *Ny støtteordning – gamle skillelinjer*. Evaluering av ordningen med tilskudd til ny scenekunst, Norsk kulturråd – utredning. Rapport nr. 23.

Blakstad, L. og Arnestad, G. (1994): *Situasjonsrapport (om norsk kulturstatistikk)*,

Arnestad, G (red): *Kulturårboka '94*, Det Norske Samlaget.

Bjørkås, S. (red.) (2002a): *Kulturpolitikk og forskningsformidling*, bind I-III. Høyskoleforlaget og Norges forskningsråd.

Bjørkås, S. (2002b): *Kulturpolitikk og forskningsformidling*, i Bjørkås, S. (red.): *Kulturelle kontekster – Kulturpolitikk og forskningsformidling*, bind I, Høyskoleforlaget.

Bolkesjø, T (2001): *Nyetableringer i Oslo og Akershus. Innovasjon, entreprenørmiljøer og virkemiddelapparatets funksjon*. Telemarksforsking-Bø, rapport nr. 187.

Bolkesjø, T (2003): *Næringa «Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport»*. *Nyetableringer, bedriftsstruktur, sysselsetting og omsetning*. Notat (utkast), Telemarksforsking-Bø.

Danielsen, Ø. (1995): *Staten i den litterære republikk*, Norges forskningsråd, LITINORs skriftserie, nr. 35, Oslo.

Donnat, O. (1990): *Les Pratiques Culturelles des Français 1973-1989*, Éditions La Découverte/La Documentation Française, Paris.

Donnat, O. (1998): *Les Pratiques Culturelle des Français*. Enquête 1997, Département des études et de la Prospective/La Documentation Française, Paris.

Donnat, O. (2002): *The democratisation of culture in France in the light of attendance levels*, I: Circular/Informasjonsbulletin fra Circle, No 14/2002 (2 s.).

Ellmeier, A. (2002): *Cultural Entrepreneurialism: The Changing Relationships between the Arts, Culture and Employment*. Paper lagt fram ved The Second International Conference on Cultural Policy Research, 23.-26. januar 2002, Wellington, New Zealand. (Revidert versjon under trykking i «the International Journal of Cultural Policy».

Elstad, J.-I. og Røsvik Pedersen, K. (1996): *Kunstnernes økonomiske vilkår*. Rapport fra Inntekts- og yrkesundersøkelsen 1993-94, INAS-rapport 96:1.

European Commission (1998): *Culture, the Culture Industries and Employment*. Commission Staff Working Paper, Brussels.

Finnish Copyright Institute (2002): *The Economic Importance of the Copyright Industries in Norway*. Helsinki.

Fjeldstad, A. (1993): *To kapittel om norsk bokhandel*, Norges forskningsråd, LITINORs skriftserie nr. 4, Oslo.

Freihow, H. (2001): *Den edle hensikt – helliger den midlene?* En utredning om statens innkjøpsordninger for litteratur. Norsk kulturråd – utredning. Rapport nr 26.

Gripsrud, J. (2002): «Kultur- og opplevelsesindustriens utvikling og betydning», i Bjørkås, S. (red.): Kulturproduksjon, distribusjon og konsum – Kulturpolitikk og forskningsformidling, bind III, Høyskoleforlaget.

Lie, B. og Daugstad, G. (2001): *Sammenlignende studie av norsk og finsk kultursektor*. Notat 2001/26, SSB.

Løyland, K. og Ringstad, V. (2002a): *Produksjons- og kostnadsstruktur i norske teatre*, Telemarksforskning-Bø. Arbeidsrapport nr 05-2002.

Løyland, K. og Ringstad, V. (2002b): *Videreføring av datainnsamling og prosjektutvikling til norsk teatervirksomhet*. Uttrykt notat til KKD.

medienorge (2002): *medienorge 2002*. Fakta om norske massemedier. IJ-forlaget.

Mangset, P. (1998): *Kunstnerne i sentrum*. Om sentraliseringsprosesser og desentraliseringspolitikk innen kunstfeltet. Norsk kulturråd. Rapport nr. 11.

Mangset, P. og Kogstad, R. (1994): *Kultursektor i krise?* Om konsekvenser av organisasjonsendringer for den kommunale kultursektoren, TF-Bø, rapport nr 86.

Myerscough, J. (1988): *The Economic Importance of the Arts in Britain*. Policy Studies Institute, London.

Myrvold, T. (1998): *Kultursektor i forvitring?* Økonomisk og organisatorisk utvikling i kommunal og fylkeskommunal kultursektor. Prosjektrapport 1998:18, NIBR-Oslo.

Nielsen, E.M. (1995): *Forprosjekt for en løpende nasjonale kulturstatistikk*. Notat 95/53, SSB.

NOU 1981:28 *Inntektsforhold blant kunstnarar*.

NOU 2001:5 *Kino i en ny tid*. Kommers og kultur.

NOU 2002:8 *Etter alle kunstens regler* – en utredning om norsk scenekunst.

Osland, O. (1995): *Kulturfeltet i storbyene*, SNF-rapport nr 34/95.

Ringstad, V. (2002): *Kulturøkonomi. Perspektiver, problemstillinger, modeller og analysemetoder*, Telemarksforskning-Bø, Rapport nr. 191 – 2002.

Ringstad, V. og Løyland, K. (2002): *Norsk bokbransje ved tusenårsskiftet*. Endringsprosesser og litteraturpolitiske perspektiver. Telemarksforskning-Bø. Rapport nr. 197, 2002.

Rudlang, H. (1998): *Barns og unges boklesing* – en kunnskapsoversikt. Arbeidsnotat nr. 24, Norsk kulturråd.

Spilling, O. R. (1991): *Kulturstrategier i lokal utvikling*, Tidsskrift for samfunnsforskning, nr 6/91.

Statens kulturråd (2002): *Kulturstatistikk 2002*, Statens kulturråd, Sverige.

Statens kulturråd (2002). *Den kulturella välfärden*. Elitens privilegium eller möjlighet för alla? Svenska folkets kulturvanor 1976-1999. Statens kulturråd, Sverige.

Statistisk sentralbyrå (1976): *Kulturstatistikk 1975*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (1982): *Kulturstatistikk 1982*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (1994): *Kulturstatistikk 1992*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (1999): *Kulturstatistikk 1998*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (2000): *Kulturstatistikk 1999*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (2002): *Kulturstatistikk 2000*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (2003): *Kulturstatistikk 2001*. NOS-SSB.

Statistisk sentralbyrå (1994): *Standard for næringsgruppering* – NACE (SN94).

St.meld. nr. 41 (1975-76), *Kunstnerne og samfunnet*, Kirke- og undervisningsdepartementet.

St.meld. nr. 61 (1991-92) *Kultur i tiden*, Kulturdepartementet.

Søbye, P E. og Nergaard, K (1989): *Inntekt og levekår blant kunstnere 1986*. FAFO.

Vaage, O. (1996): *Kultur- og medievaner*. Bruk av kulturtilbud og massemedier i første halvdel av 1990-årene. Statistisk sentralbyrå. Statistiske analyser.

Vaage, O. (1998): *Norsk kulturbarometer 1997*. SSB – statistiske analyser.

Vaage, O. (2001): *Norsk kulturbarometer 2000*. SSB – statistiske analyser.

Vaage, O. (2002): *Til alle døgnets tider : tidsbruk 1971-2000*. SSB – statistiske analyser.

Om forfattarane

Georg Arnestad (f. 1948) er fou-leiar ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Han har tidlegare mellom anna arbeidd ved Vestlandsforsking og i Kulturdepartementet, og vore knytt til utgreiingsseksjonen i Norsk kulturråd som rådgivar. Han var redaktør av Norsk kulturårbok 1994-99. For Norsk kulturråd har Arnestad mellom anna gitt ut ein rapport om folkemusikk og folkedans. Mellom hans siste publikasjonar er ei utgreiing om «Kulturregion Vestlandet» og ein rapport til det statlege «Effektutvalet» om regionale effektar av statleg kulturpolitikk.

Per Mangset (f. 1944) er professor i kulturstudiar ved Høgskolen i Telemark og forskingskoordinator ved Telemarksforsking-Bø. Han har gitt ut bøker, artiklar og rapportar om mellom anna kulturaktivitetar og fritidsbruk (1981), kulturbyråkratar (1984), kulturliv og forvaltning (1992), kulturpolitiske modellar (1995), internasjonalt kultursamarbeid (1997), kunstnarsentralisering (1998), idrett og politikk (2002) og endring av kunstnarroller (2003). Mangset har òg vore med å etablere internasjonale forskarnettverk på kulturpolitikkfeltet. Han er medlem av redaksjonen for «The International Journal of Cultural Policy».

UTGREIINGAR FRÅ NORSK KULTURRÅD

Norsk kulturråd gir ut utgreiingar i to skriftseriar:

Rapportar: Her blir det i hovudsak gitt ut sluttrapportar frå utgreiings- eller evalueringsprosjekt av eit visst omfang, og som kan ha brei interesse for norsk kulturliv.

Notat: Her blir det gitt ut arbeid av mindre omfang eller av meir førebels karakter.

Notatene (frå nr. 37) er også tilgjengelege i pdf-format på Norsk kulturråds heimeside, www.kulturrad.no.

Rapportserien

Rapport nr. 31:	Jørgen Langdalen: <i>Musikkliv og musikkpolitikk - en utredning om musikk ensemblene i Norge</i> , 2002
Rapport nr. 30	Jostein Gripsrud: <i>Populærmusikken i kulturpolitikken</i> , 2002
Rapport nr. 29:	Bergljot Baklien og Unni Krogh: <i>Evaluering av Mosaikk – et program under Norsk kulturråd</i> , 2002
Rapport nr. 28:	Anne-Britt Gran: <i>Mosaikk – når forskjellen forener</i> . En evaluering av programmet for kunst og det flerkulturelle samfunn, 2002
Rapport nr. 27:	Georg Arnestad: <i>"Men vi skal koma i hug at tradisjonen alltid vert oppløyst og omskapt..."</i> Om folkemusikk og folkedans i det seinmoderne Noreg, 2001
Rapport nr. 26:	Halfdan W. Friehow: <i>Den edle hensikt – helliger den midlene?</i> En utredning om statens innkjøpsordninger for litteratur, 2001
Rapport nr. 25:	Geir Vestheim: <i>Ni liv</i> . Om legitimitet og overlevingsevne i innkjøpsordningane for norsk skjønnlitteratur, 2001

- Rapport nr. 24: Anton Fjeldstad: *Å sette pris på bøker*. Om prissystema i ein del vesteuropeiske land, 2001,
- Rapport nr. 23: Nils Asle Bergsgard og Sigrid Røyseng:—*Ny støtteordning – gamle skillelinjer*. Evaluering av ordningen med tilskudd til fri scenekunst, 2001, 139 sider.
- Rapport nr. 22: Christian Lund, Per Mangset og Ane Aamodt (red.) *Kunst, kvalitet og politikk*. Rapport fra Norsk kulturråds årskonferanse 2000, 2001, 158 sider
- Rapport nr. 21: Cecilie Wright Lund: *Kritikkens rom – rom for kritikk?* Kulturstoffets rolle i dagspressen, 2000, 139 sider.
- Rapport nr. 20: Pernille Haugen: *Litterær mediedebatt 1998*, 2000, 187 sider.
- Rapport nr. 19: Jorid Vaagland, Halvor Fauske, Hilde Lidén, Roel Puijk og Hanne Riese: *Kulturpolitikken og de unge*, 2000, 344 sider
- Rapport nr. 18: Ellen K. Aslaksen og Christian Lund: *Grenseløs utkant?* Norsk kulturliv mellom sentrum og periferi, 2000, 129 sider.
- Rapport nr. 17: Sigrid Røyseng: *Operadebatten*. Kampen om kulturpolitisk legitimitet, 2000, 147 sider
- Rapport nr. 16: Ellen K. Aslaksen: *Teater ut til bygd og by?* Scenekunstformidling på 90-tallet - to forsøksprosjekt og to tenkemåter, 2000, 106 sider.
- Rapport nr. 15: Tom Eldegard: *Kunstnere og trygd*. Om konsekvenser av kunstnernes arbeids- og lønnsvilkår for de pensjons- og trygdeytelser de oppnår, 1999, 84 sider.
- Rapport nr. 14: Jørgen Langdalen, Christian Lund og Per Mangset (red.): *Institusjon eller prosjekt - organisering av kunstnerisk virksomhet*. Rapport fra kulturrådets årskonferanse 1998, 1999, 128 sider.
- Rapport nr. 13: Anne-Britt Gran: *uLike barn leker best*. En evaluering av prosjektet “Teater for alle”, 1999, 111 sider.
- Rapport nr. 12: Svein Bjørkås: *Det muliges kunst. Arbeidsvilkår blant utøvende frilanskunstnere*, 1998, 148 sider.
- Rapport nr. 11: Per Mangset: *Kunstnerne i sentrum*. Om sentraliseringsprosesser og desentraliseringspolitikk innen kunstfeltet, 1998, 280 sider.
- Rapport nr. 10: Knut Løyland: *Produksjon av nynorsk litteratur*. En vurdering av noen statlige virkemidler, 1997, 75 sider.

- Rapport nr. 9: Per Mangset: *Kulturskiller i kultursamarbeid*. Om norsk kultursamarbeid med utlandet, 1997, 362 sider.
- Rapport nr. 8: Ellen Aslaksen: *Ung og lovende*. 90-tallets unge kunstnere - erfaringer og arbeidsvilkår, 1997, 167 sider.
- Rapport nr. 7: Odd Skaarberg: *Evaluering av prosjektet «Aktiv musikk for alle»*, 1996, 109 sider.
- Rapport nr. 6: Georg Arnestad & Per Mangset (red.): *Kulturfeltet i storbyene*. Rapport fra en konferanse i Trondheim 19.-20. juni 1995, 1996, 111 sider.
- Rapport nr. 5: Einar Harboe, Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen: *Kunstneres skatte- og trygdeforhold*, 1996, 90 sider.
- Rapport nr. 4: *Improvisasjon sett i system - om etablering av Norsk jazzforum*. Utgreiing frå ei arbeidsgruppe oppnemnd av Norsk kulturråd, 1995, 62 sider.
- Rapport nr. 3: Lidvin M. Osland og Per Mangset: *Norwegian Cultural Policy. Characteristics and Trends*, 1995, 21 sider.
- Rapport nr. 2: Gunnar Danbolt og Åse Enerstvedt: *Når voksenkultur og barns kultur møte*. En evaluerings rapport om de kulturformidlingsprosjekter for barn som Barnas Hus, Bergen, har satt i gang, 1995, 134 sider.
- Rapport nr. 1: Mie Berg Simonsen: *Evaluering av Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge*, 1995, 90 sider.

Notatserien

- Arbeidsnotat nr. 53: Referansegruppen for Norsk kulturråds utredningsprosjekt om bokbransjen: *«Strukturendringer i bokbransjen». Slutt-rapport, 2003*
- Arbeidsnotat nr. 52: Terje Fredriksen: *«Den usynlige hånd» eller «Lovens lange arm» – Et bakgrunnsnotat om Bransjeavtalen, litteraturlov og bokpriser*, 2003.
- Arbeidsnotat nr. 51: Anton Fjeldstad: *Får man lov? Bokpris på norsk*, 2003.
- Arbeidsnotat nr. 50: Ellen K. Aslaksen: *Fornyet og forbedret? – En evaluering av Norsk kulturråds innkjøpsordning for samtidskunst*, 2003.
- Arbeidsnotat nr. 49: Jorun Spord Borgen: *Asprantordningen – ny stipendordning for nye kunstnerroller?*, 2002.
- Arbeidsnotat nr. 48: Ane Aamodt: *Inn i teksten? En evaluering av et litteraturformidlingsprosjekt i Agder*, 2002.

- Arbeidsnotat nr. 47: Geir Møller: *Evaluering av Fond for lyd og bilde (Kassettavgiftsfondet)*, 2002.
- Arbeidsnotat nr. 46: Odd Are Berkaak: *Fri for fremmede*. En evaluering av signalprosjektet Open Scene, 2002.
- Arbeidsnotat nr. 45: Rikke Gürgens: *Tegn i tiden – minoritetskultur eller ren kunst?* Evaluering av Det norske Tegnspråketeater, 2001.
- Arbeidsnotat nr. 44: Shanti Brachamachari (ed.): *New Stages*. Conference at Norsk kulturråd, February 2001.
- Arbeidsnotat nr. 43: Jorunn Spord Borgen: *Møter med publikum*. Formidling av nyskapende scenekunst til barn og unge med prosjektet LilleBox som eksempel, 2001
- Arbeidsnotat nr. 42: Odd Are Berkaak: *Serios og beskyttet*. En evaluering av Norsk musikkinformasjon, 2001, 85 sider
- Arbeidsnotat nr. 41: Anne-Britt Gran: *Produksjon og formidling av opera og ballett i Norge*. Rapport fra konferanse i Haugesund mars 2000, 2000, 96 sider.
- Arbeidsnotat nr. 40: Jöran Lindvall: *Utredning om norsk arkitekturmuseums utveckling*, 2000, 116 sider.
- Arbeidsnotat nr. 39: Eivind Smith: *Inhabil eller inkompetent?* Om kravene til habilitet i Norsk kulturråd. 2000, 40 sider.
- Arbeidsnotat nr. 38: Lars Marius Ulfrstad: *Evaluering av Kritikerakademiet*. 2000, 61 sider.
- Arbeidsnotat nr.37: Odd Are Berkaak: *Evaluering av Norsk Kassettavgiftsfonds internasjonale lanseringsstipend for musikere/artister 1998 - 1998*, 2000, 84 sider
- Arbeidsnotat nr.36: Ellen Os: *Klangfugl - kulturformidling med de minste*. Rapport fra et forprosjekt i regi av Norsk kulturråd, 2000.
- Arbeidsnotat nr.35: Kristin Ellefsen, Christian Lund, Ane Aamodt (red.): *Rom for kunst*. Rapport fra dagsseminar i regi Norsk kulturråd, 2000.
- Arbeidsnotat nr.34: Svein Bjørkås: *Danse med ulver*. En analyse av virksomheten ved Nye Carte Blanche Danseteater AS 1996-1999. 1999, 29 sider.
- Arbeidsnotat nr.33: Jørgen Langdalen og Per Mangset (red.): *Kultursektor i endring*. Rapport fra et forskningsseminar om kommunal kultursektor, 1999, 66 sider.
- Arbeidsnotat nr.32: Halvor Fauske og Roel Pujik: *Ungdommens kulturmønstring og andre kulturtiltak for barn og unge – et kommuneperspektiv*, 1999, 95 sider.

- Arbeidsnotat nr.31: Anne Wiland: *Skjønnheten og utstyret. Produsjonsnettverk for elektronisk basert billedkunst*. Innstilling fra arbeidsgruppe oppnevnt av Norsk kulturråd 1997, 1999, 54 sider.
- Arbeidsnotat nr.30: Anton Fjeldstad: *Norsk kulturråds innkjøpsordning for ny norsk faglitteratur for barn og ungdom 1996–1998 – ei evaluering*, 1999, 45 sider.
- Arbeidsnotat nr.29: Dag Grønnestad: *Distribusjon og markedsføring av norske fonogrammer i de smale genrene*, 1999, 79 sider.
- Arbeidsnotat nr.28: Anton Fjelstad: *På ramnevengar til utlandet? MUNIN og faglitteraturen 1996-1998*, 1998, 36 sider
- Arbeidsnotat nr.27: Halvard Vike og Erik Henningsen: *Evaluering av “Nasjonalt nettverk for dokumentasjon av barns kultur*, 1998, 31 sider.
- Arbeidsnotat nr.26: Jorid Vaagland: *Norsk kulturråds innkjøpsordning for samtidskunst og kunsthåndverk*, 1998, 68 sider.
- Arbeidsnotat nr.25: Nils Asle Bergsgard, Erik Henningsen og Joar Sannes: *En evaluering av prøveprosjektet “Alternativ musikkundervisning” ved Dissimilis Kultur- og Kompetansesenter*, 1998, 60 sider.
- Arbeidsnotat nr.24: Hilde Rudlang: *Barn og unges boklesing - en kunnskapsoversikt*, 1998, 44 sider.
- Arbeidsnotat nr.23: Einar Økland: *Lynnesvägar - ein tøddel kystkultur*, 1998, 14 sider.
- Arbeidsnotat nr.22: Sigurd Allern, Nils Asle Bergsgard og Brynjar Eika: *Evaluering av tidsskriftet Kulturnyt*, 1997, 48 sider.
- Arbeidsnotat nr.21: Arnfinn Åslund: *Bjørnstjerne Bjørnson og norsk kulturpolitikk*, 1997, 15 sider.
- Arbeidsnotat nr.20: Øivind Danielsen: *Kommunale og fylkeskommunale utgifter til kulturformål 1991-95*, 1997, 48 sider.
- Arbeidsnotat nr.19: Ellen Aslaksen: *Flerkulturelle tiltak i kultursektoren*, 1997, 46 sider.
- Arbeidsnotat nr.18: Mie Berg Simonsen: *Musikkdilla*. Evaluering av et samarbeidsprosjekt mellom Norsk kulturråd, NRK og Rikskonserterne, 1997, 36 sider.
- Arbeidsnotat nr.17: Aslaksen, Bjørkås, Mangset, Rønning: *Om St meld nr 47 (1996-97) “Kunstnarane”*, 1997, 30 sider.
- Arbeidsnotat nr.16: Erling E. Guldbrandsen: *Evaluering av Oslo Sinfonietta*, 1997, 89 sider.

- Arbeidsnotat nr.15: Georg Arnestad og Ove Osland: *Fritidskulturlivet i Norge - ein forstudie*, 1997, 63 sider.
- Arbeidsnotat nr.14: Nils Asle Bergsgard: *Kunstskoleforsøket for barn og unge, 1994-96*. En oppsummering av erfaringer, 1997, 30 sider.
- Arbeidsnotat nr.13: Ellen K. Aslaksen: *Evaluering av Kulturdepartementets utstillingstipend for billedkunstnere, kunsthåndverkere og frie fotografer, og Norsk kulturråds debutant- og utstyrstøtte*, 1997, 43 sider.
- Arbeidsnotat nr.12: Jon Bing: *Rettslige aspekter ved elektronisk formidling av materiale fra arkiv, museum, bibliotek, universitet og visse andre institusjoner*, 1996, 24 sider.
- Arbeidsnotat nr.11: Georg Arnestad og Lidvin M. Osland: *Norsk kulturråd og det frivillige kulturlivet*, 1996, 10 sider.
- Arbeidsnotat nr.10: Ellen Aslaksen, Svein Bjørkås og Per Mangset: *Kunstnerkår og kunstner politikk*. Tre prosjektbeskrivelser, 1996, 43 sider.
- Arbeidsnotat nr. 9: Viggo Vestel: *Evaluering av «Oslo Groove Company»*, 1996, 38 sider. Arbeidsnotat nr. 8: Jon Bing: *Gjenbruk av Norsk rikskringkastings arkivmateriale*, 1996, 11 sider.
- Arbeidsnotat nr. 7: Arvid O. Vollsnes: *Fonogramproduksjon og -distribusjon i Norge*, 1996, 54 sider.
- Arbeidsnotat nr. 6: Geir O. Rønning: *Evaluering av opplæringsprogrammet KULTUR OG REISELIV*, 1995, 37 sider.
- Arbeidsnotat nr. 5: Knut-Arne Futsæther: *Kartlegging av programinnholdet i P4*, 1995, 21 sider.
- Arbeidsnotat nr. 4: Knut-Arne Futsæther: *Kartlegging av programinnholdet i nærradioer*, 1995, 78 sider.
- Arbeidsnotat nr. 3: Geir H. Moshuus: *Kulturentreprenører i det flerkulturelle Norge*. En evaluering av Internasjonalt Kultursenter og Museum, 1995, 47 sider.
- Arbeidsnotat nr. 2: Geir R. Johansen: *Evaluering av BIT 20 Ensemble*, 1995, 34 sider.
- Arbeidsnotat nr. 1: Geir O. Rønning (red.): *Evaluering av prosjekter i Norsk kulturråd*, 1995, 27 sider.

